

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona
 Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 4-hasábos polt sor egyszer 20 fl.
 minden következőnél 10 fillér.
 Nyitási polt sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesül-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 52.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

STAUBER JÓZSEF

Péntek, július 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Auffenberg veresége.
- Tüntetés — engedély nélkül.
- A felfofozott hadtestparancsnok.
- Elfogták az utcai leány gyilkosát.
- Aktuális emberek.
- Válasz Szendrey Mihálynak.
- Az aradi mezőgazdasági munkásházak.
- Dragonios hadnagyból magántisztviselő.
- Becstelenség és tudomány.
- A szörnyeteg.
- Titokzatos halál a tébolydában.
- Az állami főreáliskola értesítője.
- Tarkaságok.

Port-Artur — Tripoliszhoz.

Arad, július 11.

Akár egy bilánc, úgy fest a japán kormány kimutatása azokról az áldozatokról, amelyeket az oroszokkal vívott háboru követelt és amelyeket ma adott ki hivatalos adatokban. Az egyik oldalon: Port-Artur, nyereség, a másik oldalon veszteség: 130.086 ember, közöttük huszonkilencezer halott. Győzelem Mukdennél — ellentét: tizenhatezer halott, ötvenháromezer sebesült. Liasjang: huszonháromezer áldozat. Ez a kimutatás csak az élőkben okozott veszteséget és befektetést tünteti föl. Azt, hogy mennyi pénzbe került az óriás hadjárat, hogy mennyit jelentett elvesztett munkában az az idő, amely alatt az óriás hadsereg a háboruban volt lekötve, azt nem foglalták a háboru mérlegébe.

Nevezetes, elmélyedésre készítő kimutatás ez. Nemcsak azért, mert őszintébb,

mint a hivatalos haditudósítások voltak, a melyekben mindig az ellenség irtóztos számu halottjairól és sebesültjeiről volt szó, ezzel a toldással: „a mi részünkön csak néhány halott és aránylag csekély számu sebesült maradt a harctéren.“ Most már, béke után, nincs mit szépiteni a dolgon. Az elesetteknek és rokkantaknak ugyis mind-egy, Japán hadi dicsőségét se csorbitja nagyon. S ki tudja, talán Japán a civilizáció-
 nak akar vele szolgálni, hogy a világ ki-
 rakatjába állítja: „Tessék, ez a háboru!“

Megdöböntő számok, — vajon mi az, ami kárpótlást nyújt érte? Port-Artur bir-
 toka, igaz, megszerezte Japán tengeri ural-
 mát, Koreában új vazallus tartományt ka-
 pott, ázsiai kis nemzetből világhatalom lett: de olyan időkben, amikor minden ember-
 élet drága, legalább a tulajdonosának, akár-
 mennyi gazdasági haszonért és akármilyen nagy nemzeti hiúságért lehet az életet, az ország legjobb munkabíróit, fiataljait és erőseit ilyen vadul és kegyetlenül paza-
 rolni? Akármilyen, becsülni való volt a szívós kitartás és konokság, amellyel Port-Arturt ostromolták, lehet-e a katonák tize-
 rei számára élethivatásul azt rendelni, hogy a holttestükkel a veszélyes árkokat, mely sán-
 cokat tömjék be?

Mikor pedig ezek a számok meg-
 jelennek, hasonló emberpazarlás folyik Tri-
 poliszban. Hogy milyen, azt csak esztendők
 múlva fogja egy becsületes statisztika el-
 mondani. Most csak hetvenkedő hadi tudó-
 sítások közölnek megbizhatatlan számokat; azok, amelyek Enver beyt, a török fővezért is eltemették, akármennyire is él még és a

melyek csupa győztes csatáról, a törökök szörnyű veszteségeiről szólnak, a régi sablon szerint fejezven be: „a mieink közül alig néhányan estek el.“ Ez az alig néhány az őszinteség elérkeztekor szintén tizezrekre, talán százezert megközelítő számra fog emelkedni és akkor újra föl lehet vetni a kérdést: érdemes volt? Kifizette-e magát, ki-
 fizetheti-e valaha magát?

Az elesett, meg az afrikai járványokban elhullott olasz katonákat nem támaszthatja fel senki és semmi. De ami megmarad: az vajon igazi ellenérték lesz-e az áldozatokért? Japán legalább egy tenger uralma kedvéért állt rettentő birokra az oroszszal; Olaszország csak azért a hiúságért, hogy afri-
 kai gyarmata legyen. Ha nem lehetett Erithreában, minden áron szerez Tripo-
 liszban.

Az olasz költőknek mindenesetre könnyű lobogó, tüzelő harci dalt írni a tripoliszi katonákhoz. A török politikusoknak is könnyű azt hirdetni, hogy „a háboru tart-
 son addig, amíg csak egy mozlim van a világon.“ De azok nevében, akik már meghaltak és akik ezután fognak elesni, — a japán halott-lista sir és üvölt békéért, a háboru beszüntetéséért oda, ahol a béketárgyalásokat farizeus egy-
 kedvűséggel folytatják. Azok nevében, akiknek joguk van élni, akik egyébre is szület-
 tek, minthogy részei legyenek egy nagy számnak, amely valamelyik csatavesztés ká-
 rát hirdeti, — a portarturi számok kiabál-
 nak: „Békét! Békét!“

A nagy utazó.

Irta: Falk Richárd.

A fátum: egy kellemetlen vén kisasszony, kolakodó módon odaszegődik a szegény emberekhez, mert folyvást a mostoha sorsuakra erőszakolja rá magát. Sarkukban van s a hűséges hitvest mimelve sohasem hagyja el őket. Busásan megszerzi anélkül is elég nagy nyomoruságukat, bajukat és míg a jómódúakat felve kerüli, bántó következetességgel osztja meg a sorsüldözöttek magányát. Gyöngébb lelkű emberek, belebutulva az élet csapásaiha, meg se kísérik a szabadulást a szörnyetegtől — amelyet a piktorok bizonyára hetaira fejü nadály alakjában ábrázolnának — belenyugosznak a megmáshatatlannak látszó állapotba s tehetetlenül vergődnek a fátum vaskar-
 mai között, amelyek ölelése összeroppantja és az életerő kiszívása közben megöli az áldozatot. A szív kihül, vágyak elalusznak, érzelmek skálájá-
 nak helyét fagyos érzéketlenség váltja fel és a megkövesedett fájdalmat ábrázoló arcból bizony-
 talan tekintetű, fáradt szemek révedeznek elő. De néha akad ember, aki nem adja meg mag-
 gát a fátumnak, csodálatos szívóssággal támad ellene, önámítással vegyest cselofásokkal kergetőzik vele, megmosolyogni való bátorsággal viaskodik és ez a küzdelem izgatón érdekes.

A végzet ellen vonuló harcosok magasztos példányképe volt Dong Bertalan. Rokon nélkül, minden segítség híján, már kora ifjúságában meg-

kezdte a küzdelmeket. Tanulni akart mindenáron; végtelen becsületes lelkével, ideális gondolkodásá-
 val huzódott az elmeképző tudományokhoz, de szerénysége miatt abban kellett hagynia a tanulást. Ugyancsak a fátum kegyéből oly korszak vir-
 radt reá, amelyben ugyszólván csak a naptár vör-
 sös betűs napján evett. De nem hagyta magát. Hajthatatlan dacossággal keresett állást és hat évi küzködés után, — amely idő alatt nevelősködé-
 s-ből, írásbeli feladatok elkészítéséből, másolásból, díjnokoskokásból, újságtudósításból és a legelké-
 zelhetlenebb alkalmi foglalkozásokból tartotta fenn magát — végre irodaségédtiszti minőségben megfeneklett a papirhulladékokat gyűjtő részvény-
 társaság telepén. Mikor legelőször vette fel havi negyven forintnyi fizetését, büszkeség töltötte el és látta, hogy a fátum érezve legyőzetését, kajá-
 nul integeti feléje vigyorgó ábrázatát. Megnyug-
 vással töltötte el a tudat, hogy kenyér van a ke-
 zében, vége van az éhezésnek, lesz jól berende-
 zett kis hónapos szobája. Mert, ó jólétben dus-
 káló emberek, tudjátok meg, hogy vannak egyé-
 nek, akiknek ambíciójuk az, hogy legyen mit en-
 niök és ágyrajárás helyett albrőlökké lépjenek elő.

Ennek a szerencsés változásnak az idejében már Dong közelebb állott a harmincas évekhez, mint a huszasokhoz. S úgy érezte, hogy körül-
 belül célt ért c a biztos önfentartás révéből most már nyugodtabban szemlélheti a külvilágot, ame-
 lyet ő végtelen jószágánál és derűs kedélyénél fogva olyannyira szeretett. Bizony azon nem igen tőp-
 rengett, vajon a negyven forintos állással kimeri-

tette-e életküldetését s most már életmunkássága befejezettnek tekinthető e. Pontosan végezte köte-
 lességét és fel sem tűnt neki, hogy immáron tal van a negyven éven s jövedelme egy fillérrel sem szaporodott. Bámulatra méltó gazdálkodással osz-
 totta be a negyven forintot. Lakni, enni, élni ta-
 dott belőle. Csinosan, tisztán ruházkodott, mindig oly rendes, harmonikus volt a külseje, mintha ki-
 rakatból vették volna ki. A kis ciogár vékony em-
 berke, aki hátulról nézve tizenhat éves fiu terme-
 tét sejtette, maga volt a csiny, s egészen lényén előmílt az a megvesztegető báj, amely az ilyen embert egy szempillantás alatt legbensőbb bizal-
 masukká tudja avatni.

De nemcsak a mindennapija jutott a sovány fizetésből, hanem könyvekre is. Izzó kitartással szimatolt az antikváriumok rejtett kincsei után és halomszáma vásárolta össze a könyveket s úgy érezte: élete fordulópontjára következett akkor, amidőn azáltal, hogy egy ódonkönyvkereskedő fiá-
 nak keresztapaságát elvállalta, kölcsönképen annyi művet kapott olvasásra, amennyit csak a hóna alatt haza tudott vinni. Minden embernek van egy nagy álma, amely soha be nem teljesül, a fátumüldözötteknek pedig egy vágyuk, amelynek kielégítetlensége által folyton érzik a végzet hatalmát.

Dong könyvei mind utazásokról szóltak, mert forrt benne a vágyakozás: utazni. Utazni, világot látni, tudni azt, hogy a rögön kívül, amelyhez köve vagyunk, a természetnek millió gyöngyei csillognak szétszórtan a földteke foglalataiban.

Auffenberg veresége.

— A hadügyi követelések végleges visszautasítása. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 11.

Auffenberg Móric lovag hadügyminiszter negyed milliárdos rendkívüli hitelével végérvényesen elintéztetett. Bármennyire savanyu a szája ize a tisztelt honmentő uraknak, a hadügyminiszter követeléseit nem „elhalasztották”, nem „elfüggesztették”, hanem a magyar miniszterelnök és pénzügyminiszter ellenzése után végleg visszautasították.

A magyar álláspont diadala.

A közös miniszteri értekezlet határozatának létrejöttéről a *N. W. Tagbl.* jól értesült helyről ezt jelenti:

A közös miniszteri értekezlet határozata nem jelent annyit, mintha a katonai túlköveteléseket függőben hagyták, vagy egy későbbi időpontra elodázták volna, hanem azt, hogy azokat végleg visszautasították és ezzel visszatértek a Schönaich-féle egyezmény álláspontjára. Ezzel mind a két államot fenyegető súlyos politikai válságnak vették elejét. A katonai új követelések mind a két állam pénzügyei iránt nagy igényeket támasztottak, úgy, hogy már az előterjesztés alkalmával is mind a két kormány tisztában volt azzal, hogy e követelésekhez nem lehet hozzájárulni. A hadsereg vezetősége is, úgy látszik, el volt készülve arra, hogy az előterjesztéseket egész terjedelmükben nem fogják elfogadni és a tanácskozások további folyamán hajlandó lett volna kompromisszummal megelégedni, amely az eredeti követelések megszorításán alapult volna; de a kormányok még ezt a kompromisszumot sem fogadták volna el. A magyar miniszterelnök és a magyar pénzügyminiszter kijelentették, hogy az ország költségvetése nagyobb megterhelést nem bír el és sokkal sürgősebb követelések, amelyek az ország lakosaira nézve kenyérgérvényesítő jelentenek, nem teljesíthetők csak azért, mert a pénzügyi egyensúlyt fenn kell tartani; a járadékpiacon pedig a jelenlegi körülmények között nem lehet apellálni. Éppen ezért kijelentette a magyar kormány, hogy a hadügyminiszter követeléseit visszautasítja és a Schönaich—Bienert—Héderváry-féle egyezmény álláspontját változatlanul fentartja. Ehhez csatlakozott későbbben az osztrák

kormány is és végül a hadügyminiszter belátta, hogy ő csakis normális keretekben mozgó költségvetésre tarthat igényt. A hadügyminiszter tehát visszavonta előterjesztését, anélkül, hogy ebből szemlélyi konzekvenciák támadhattak volna. Ha nem sikerült volna a magyar kormánynak álláspontját diadalra juttatni, válság elé jutott volna az ország, de válság elé jutott volna Ausztria is, mert az osztrák kormány is kénytelen lett volna energikusan föllépni. Hogy mit jelentett volna a mostani körülmények között a két államban egyszerre kitörő kormányválság, s azal mindenki tisztában van; még a közös miniszterek is belátták végül, hogy a katonai követelések elbírálásánál kizáróan politikai és pénzügyi szempontok lehetnek csak irányadók és így a közös miniszterek a normális büdzset álláspontjára helyezkedtek. Az új követelések tehát teljesen tágytalanokká váltak: az 1913. évi közös költségvetés nem fog ezekkel megterhelhetni. Az a föltevés pedig, mintha ez csak elodázást jelentene, nem felel meg a tényeknek, mert az új követeléseket végleg visszautasították és a jövőre nézve semmiféle kötelezettséget nem vállaltak.

Megrendelték az ágyukat?

Egy esti lap azt írja, hogy a közös hadvezetőség máris megrendelte az új rendszerű acélágyukat s az illető gyárak már hozzá is láttak a munkához. A közös hadvezetőség a saját felelősségére rendelte meg az új ágyukat, melyek első részletének fedezéséről saját hatáskörében fog gondoskodni. A hadügyminisztériumnak annyi rendkívüli fedezetei és tartalékalapjai vannak, amelyeket könnyű szerrel, kis könyvelési munkával a saját céljaira fordíthat.

Eme forrás szerint az üteg, melyet a napokban Örkényben kipróbáltak s amelyek közül az egyik felrobbanva, a szerencsétlenséget okozta, már az új rendszerű acélcsövű ágyukból való volt. Ez az üteg volt az első szállítmány, amelylyel a hadvezetőség azonnal kísérletezni kezdett. A hadvezetőségnek ez az eljárása különben nem példa nélkül való. Mindenkinél élénk emlékezetében élhet, hogy az első dreadnoughtot hasonló körülmények között kezdték építeni.

Kiigazítják a törvény hibáit.

Az *Aradi Közlöny* rámutatott ma arra a hibára, amely a honvédség katonai bűnvádi per-

rendtartásáról szóló törvény szövegében van. Erre vonatkozóan ma felhivatalosan ezt jelentik:

Több lap szóvá teszi, hogy a Budapesti Közlöny tegnapi száma hibásan közölte a honvédség katonai bűnvádi perrendtartásáról szóló 1912. XXXIII. törvénycikk 46 ik szakaszát, még pedig azt a rendelkezést, hogy . . . a honvédség és helyetteseit, ha törzstiszti rendfokozatot képviselnek, ő felsége, egyébként a hadügyminiszter nevezi ki.

Hivatalosan megállapították, hogy itt egyszerű sajtóhibáról van szó, a mennyiben az Országos Törvénytár július 8-iki számában a 451-ik lapon, mely az említett törvénycikk 46 ik szakaszát tartalmazza, a kérdéses szöveg helyesen így hangzik:

. . . a honvédséget és helyetteseit, ha törzstiszti rendfokozatot viselnek, ő felsége, egyébként a honvédelmi miniszter nevezi ki.

Hivatalos oldalról megtették a szükséges intézkedést, hogy a szóbanforgó sajtóhiba a Budapesti Közlöny legközelebbi számában kiigazítottassék.

A törvények kihirdetéséről szóló 1868. évi III. törvénycikk 1. szakasza szerint az új törvény a szentesítés után az Országos Törvénytárban azonnal közzétételre hozandó, s az idézett törvény 3. szakasza szerint a törvénynek ily módon közzétett szövege közhitelességgel bír. Nyilvánvaló ebből, hogy a törvénynek csak az Országos Törvénytárban közzétett szövege hiteles, s hivatalos lapban, a Budapesti Közlönyben közzétett szöveg pedig nem hiteles. Ha tehát az Országos Törvénytárban a honvédség bűnvádi eljárásáról szóló új törvény 46. szakasza helyesen volt közzéolva, és nem hibásan, mint a hogyan a hivatalos Budapesti Közlönyben, akkor a dolog rendben van.

Négy népgyűlés.

A szövetséges ellenzék vasárnap folytatja akcióját az országban. Több népgyűlés lesz, amelyeken tiltakozni fognak a képviselőházi események ellen. Népgyűlést tartanak Privigyén, ahol Zichy Aladár gróf, Rakovszky István, Szmeccsányi György, Brestyenszky Kálmán és Palugyai Móric beszélnek. Ócsára Zlinszky István, Förster Aurél, Jaczko Pál, Horváth Mihály és Héderváry Lehel utaznak. Nagykárolyban Károlyi József gróf, Jármay István és Benedek János képviselők jelennek meg. A zalaegerszegi népgyűlésnek Bathiány

Beszívni idegen mezőket levegőjét, félelemmel vagy bámulattal elvonulni eger ostrommal hivasal aljában, gőzördögökre pattanva nekiszárgulni új, eddig ismeretlen városoknak, elandalogni abban a csodás zajban, amelyet a tenger csapkodásának és a hajó zakatolásának ölelkezése szül. Tudni azt, hogy hozzánk hasonlók és sajátosságban szorakoztatónak különböző embertársaink vannak, őket meglátni, velük kezdet szorítani — ime néhány mozaik kő Dongnak betöltetlenül maradt óhajtaiból.

Folyton utazási könyveket olvasott s úgy ismert már a világot minden zerge-zugát, míha bejárta volna a földet és voltak percek a félig éberlét és álom pillanatai, amikor úgy érezte, hogy már utazott is. Mindig utazási terveken törte a fejét, jegyzőkönyve telve volt utiránytervezetekkel. Vonatok, hajók indulási idejét fejből tudta. Mihelyt egy kis szabad ideje volt, kísértelt a pályaudvarokra, vagy a hajóállomásokra. A szén és füstszag éreztére nekiszegezta a fejét, mint az oroszlan a sivatagban, mikor zsákmányt sejt; szíve hevesen dobogott, kipirulva vágott neki az ember tömegnek, bevetette magát az utasok forgatagába, ide oda szaladgált az izgatottságnak már azzal a nemével, amely megközelíti a rögeszme megnyitását. Lassan kiürült a pályaudvar hatalmas üvegfedelű csarnok — és Dong ment haza, hónapok szobájába álmódzni tovább. Kis petroleummésének világában rávetette magát a térképekre, képzeletében kalandozott hegyeken, országokon át, miközben forró könnyecsek hullottak a színes kartonra.

Legérdekesebb napjai a vasárnapok és ünnepek voltak, amikor elkövetkezett izgatottság várt. Ugyanis e napok nem mentek kávéházba, hanem tiz krajcárért peronjegyet váltott. Kimondhatatlan boldog volt, hogy szemébe nézhetett a vöröslámpás vasóriásoknak, a közelükbe ment, mintha a messziről jött mozdonyoktól várná, hogy meséljék el neki mindazt, amire ő vágyakozik. Dong közismert alakja lett az indóházaknak, jól ismerte az ügyeletes detektív, a hordárok. Eleinte úgy bántak vele, mint csendes bolonddal, hanem mikor aztán vonatok érkezése között előadást tartott a külföldről, utazások célszerűségéről, Baedekerről és a Cook-irodáról, bizonyos tiszteletet éreztek iránta és előzékenyen köszöntöttek neki.

Végre is elhatározta, hogy a keleti pályaudvar közelébe költözik. A Csömöri uton nem mert lakást kivenni, félt, hogy megszakad a szíve a vonatok közelségétől, hát elvonult a Rottenbiller-utca. Így aztán egyszersmind közelbe jutott a Hajdonovics vendéglőnek a középső részére az asztalánál érkeztek évek óta, kollégái körében. Ez a társaság sehogy sem tudta komolyan venni Dongot, aki még egy lépésnyire sem távozott a fővárosból, aki még a budakeszi svábokat sem látta s mégis olyan etnográfiai értekezéseket eresztett szélnek, hogy akadémiai székfoglalónak és a mahabb-rokrol. Megrökönyödtek ekkor a szívtáncos látásra, amelylyel Dong utazási eszméit ápolgatta s voltak pillanatok, amelyekben jóval maguk felett állónak tartották ezt a kis, leheletnyi emberkét, aki végre is tudatában lehetett annak, hogy soha sem fog

utazni s mégis hat élő nyelvet tanult meg a saját csodálatos körülmény folytán külföldre vetődnie, az illető ország nyelven veszekedhessék a kalauzokkal. Esténként nagy csendben hallgatták „a nagy utazót”, — amint ő nevezték — és Dong különösen szeretettel csevegett az olyan halászközönség előtt, mint a pinecérek és borfiúk, akik az ő jóvoltából álmukban bevándorlások ott évdődés tájait. Egyébként az asztaltársaság ott évdődött vele, ahol érte s a komolyabb elemek szentül meg voltak győződve róla, hogy az öreg Dong egy szép napon megbolondul.

Sokszor kérdezték tőle: mért nem házasodott meg. Dong, aki nem volt asszonygyűlölő, de ügyesen elkerülte őket, azzal felelt, hogy az utazás asszonnyal sokba kerül, jobb hát, ha egyedül marad az ember, minthogy ő mindent az utazás szempontjából ítél meg.

Az utóbbi napokban Dong gyakran elkésve érkezett a vendéglőbe, néha meg el se jött. Gyöngéledett, de nem tudott otthon feküdni, kiment tehát lassu, csuszáló léptekkel a várótermekbe, és a szénszagu, fekete bődíványon üldögélt, pihent, mint egy öreg veréb, amíg elunta és hazafelé indult. Leverő változásról tanuskodott a külseje. Szemei, melyek révedeztek belsőüztől csillogtak, megérett fényvel révedeztek, azóta még inkább lett s egész mivolta elárulta idegeinek rendellenességét. Egy hétig nem is látták a Hajdonovics vendéglőben, betegeskedett, míg aztán talpra állott. Mintha frissebb lett volna betegsége után; halvány rózsaszín pirkadott arca bőrén és

Pál gróf, Somssich Tihamér gróf, Kun Béla gróf, Egrý Béla, Bosnyák Géza, Benyovszky Mór gróf, Sümegi Vilmos, Eitner Zsigmond, Huszár Károly és Ráth Endre képviselők lesznek a szónokai.

A felpozott hadtestparancsnok.

— Härtel Lujza a bíróság előtt. —

Távirati tudósítás.

Munkács, július 11.

A minapi munkácsi botrány, amelynek szereplői *Boroevics* Szvetozár kassai hadtestparancsnok és *Härtel* Lujza, Härtel alezredes leánya, ma a munkácsi járásbírószéket foglalkoztatta. Az ügy *Boroevics* tábornagy feljelentésére került a bíróság elé, a ki becsületsértés címén indított pört Härtel Lujza ellen. A tárgyalást, a mely ma délelőtt tíz órakor kezdődött meg, *Felföldy* Béla járásbíró vezette, a vád képviselője *Masika* Miklós királyi ügyész, *Boroevics* *Aranyossy* Sándor dr. kassai ügyvéd képviseli. Härtel Lujza védője pedig *Eckmann* János munkácsi ügyvéd.

Igen nagy érdeklődés előzte meg a tárgyalást, a terem zsufolásig megtelt, nagyobb csoportosulás volt a bírósági épület előtt is. A tíz órakor megkezdődött tárgyalás első aktusa volt, hogy a védő kérésére a járásbíró *hites gyorsíró alkalmazását* rendelte el, azután pedig a vádlott Härtel Lujzát az általános kérdésekre hallgatta ki, majd megkérdezte, hogy kíván-e nyilatkozni. Härtel Lujza ennyit mondott:

— Nem kívánok! *Bizonyítson az, aki engem valamivel vádol.* Majd aztán kiderül, mi történt.

Arra a kérdésre, büncsnek érzi-e magát, a vádlott nem-mel felelt.

A vádat képviselő ügyész indítványára azután a bíróság kihallgatta a tanúk jelenlévő *Henneberg* József báró alezredes, *Visy* Gyula és *Schaudy* Rezső századosokat. A két előbbi magát az ülést nem látta, csak a hadtestparancsnok kijelentéséből értesült róla, a csattanást azonban mind a hárman hallották, *Schaudy* kapitány ezenkívül szemtanúja is volt az egész izultusnak. A tanukat megeskették.

A tanúkihallgatás után a védő a bizonyítás kiegészítését kérte arra nézve, hogy Härtel Lujza jogos fölháborodásában ütötte arcul a hadtestparancsnokot, mivel a hadtestparancsnok a tisztelgésnél, valósággal lehordta az alezredes s azt mondta neki, hogy viszonya szégyenletes s hogy

vele egy ezredben nem szolgálhat. Kihallgatni kéri mindegyik nézve *Henneberg* József báró ezredes és *Hacker* Károly kassai vezérkari százados, *Härtel* Lujzának *Wlachovits* huszárfőhadnaggyal való esetére nézve pedig *Eckhardt* Károly főhadnagyot s *Holstein* Lipótné és *Klein* Herman munkácsi lakosokat.

Henneberg Károly ezredes és *Hacker* Károly vezérkari százados állítólag azt tudják, hogy egy órával az incidens előtt Härtel alezredes kihallgatáson volt *Boroevics* előtt, aki ráírvallt:

Maga még fizetésemelést akar, nincs megelégedve a rangjával? Ha én lettem volna közvetlen főlebbvalója, őrnagyi rangig sem vitte volna, emiatt a szégyenletes viszonya miatt. Vegye tudomásul, hogy az ilyen viszonyt fel szokták bontani. Nem becsülte meg a kardbojtot, én önnel egy hadseregben nem szolgállok.

Az ügyész ellenzi a tanúk beidézését, de ha a bíróság ezt mégis elrendeli, kéri, hogy a kihallgatás Kassán legyen meg. Pár perc után *Felföldy* bíró kihirdette, hogy a bíróság elrendeli a bizonyítás kiegészítését, megidézi tanúkihallgatásra *Boroevics* Szvetozár hadtestparancsnokot Munkácsra, a tárgyalást pedig elnapolta.

Egy újságíró a tárgyalás előtt fölkereste Härtelékét.

A város végén egy földszintes házban laknak Härtelék. Az alezredes, Härtel Adolf, a kapu előtt állt, fehér vászon-egyenruhában és kis ágat farag hegyesre. Szőlővel befutott terraszou át vezet az ut a lakásba. A szalon egyszerű, polgári eleganciával berendezett szoba. Fakult virágok, egyszerű zongora, fényképek, albumok az asztalon.

Először az alezredessel beszélt a tudósító. Härtel Adolf mindenekelőtt a hadtestparancsnok minapi napiparancsára reflektált:

— Nem igaz, — ugymond — amit a napiparancs állít, hogy az én feleségem a tiszt étkezőben kiszolgált volna. Egy földbirtokosnak volt az özvegye. Az anyja bérelte a tiszt étkezőt és az ő szerepe mindössze az volt, hogy segített az anyjának. De nem szolgált fel, mert ezt a munkát ott férfiak végzik.

Az alezredes egy fekete mappát vett elő, tele irásokkal.

— Ime, uram, itt vannak az irásaim. Ha kell, okiratokkal igazolhatom, hogy igazam van. Mindent megpróbáltam, egész életemet végigharcol-

tam, hogy rehabilitáljam a családi életemet. Nem sikerült. Mindig voltak rosszakaróim, akik hamisan informáltak az illetékes hatóságokat.

Tüntetés — engedély nélkül.

(Megbüntetett aradi szocialista-vezetők.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

Május huszonegyedikén általános munkaszünet volt Aradon és az aradi szociáldemokrata párt arra kért engedelmet a rendőrségtől, hogy délután öt órakor tüntető sétát rendezhessen. *Huppert* Henrik és társai adták be a kérvényt, amelyre *Green* Nándor főkapitány azt a határozatot hozta, hogy engedélyezi a demonstrációt, de csak azzal a feltétellel, ha az általa kijelölt útvonalon történik meg és este hat órára befejeződik. A bejelentők ezt tudomásul vették és délután öt órakor *Huppert* vezetésével el is indult a menet a Szabadság-térről.

Háromnegyed hat óra tájban azt jelentették a főkapitánynak, hogy a Szent-pál utcában a párt-helyiség előtt nagyobb tömeg gyülekezik, tüntető sétára akar indulni. *Berecz* Ferenc rendőrkapitány parancsnoksága alatt nagyobb készültség vonult ki, hogy az engedély nélküli felvonulást megakadályozza. Mint ismeretes, a Szentháromság-szobor előtt összeütközésre került a dolog és karhatalommal kellett a tüntetőket szétkergetni. A rendőrség *Fiedler* Rezső párttitkár, *Sztrengár* Demján és *Várad* Alfréd pártvezetőségi tagok ellen feljelentést tett a kihágási bírónál az 1879. XL. t. c. 76 és 78 §-aiba ütköző kihágás miatt. *Szathmáry* Béla dr. rendőrbíró a vádlottakat kihallgatta, akik azzal védekeztek, hogy ők nem hibásak a történetekben, mert ők abban a hiszemben éltek, hogy a rendőri engedély hat órára szól, azt állították továbbá, hogy nem voltak engedetlenek *Berecz* kapitány felszólításával szemben és különben sem a tüntető menet összeállításában, sem vezetésében részt nem vettek.

Ezzel szemben a rendőrtisztviselők egyhangzóan megerősítették a feljelentésben foglalt vádakot és ezért *Szathmáry* dr. bíró *Sztrengárt* *Fiedlert* és *Várad* 40—40 korona pénzbírságra ítélte engedély nélküli tüntetés rendezéséért, *Fiedlert* és *Várad* pedig további 40—40 koronával sújtotta, mert az oszlatásra felszólító rendőrkapitányi rendelkezésnek ellentállottak. Az ítéletet írásban kézbesítették az említetteknek.

fiatalosabban mozgott. Az asztaltársaság rögtönzött ünneplésben részesítette a megért nagy utazót. Tudták ugyan hogy betegeskedett, meg is megkérdezték tőle, hol volt olyan sokáig. És *Dong* rákezde:

— Utazni voltam. Ma reggel érkeztem *Trieszt*-ből. *Uraim!* *Kairó*ban történt...

A férfiak összenéztek, homlokukra verejtéket ütött a rémület. Egyet gondoltak valamennyien: ime, amit sejtettek, bekövetkezett, *Dong* megbolondult. Pedig nem úgy volt. Egészen véve észnél volt, csupán bekövetkezett nála az az embereknél gyakori es mulékony momentum, amikor a fantázia az igazság rovására tulesapong. Nem lehet azt hazugságnak sem mondani. A képzetek agyi tultermelése ez, amit, ha a fej kiad magából, visszanyeri régi világos és tiszta perspektíváját. De a vendégek néma megdöbbenéssel hallgatták *Dong* meséjét.

Addig járkált a pályaudvaron, míg megközelítette a szerencsét, hogy a fátum nyakára hágva megadja neki a kegyelemdíjást. Egy este az érkezési oldalon megismerkedett egy idős hölgygyel, aki első ízben került a fővárosba. Véletlenül megszólította *Dong*ot s ő készségesen ajánlotta fel kalauz szolgáltatásait. A hölgy elmondta, hogy állandó tartózkodás céljából jött *Budapestre*. *Dong* nem szállodába vezette, hanem egy ismerős családnál helyezte el. Gyakran találkoztak, különösen, mikor a nő már szerény, de izléssel berendezett saját lakásában fogadhatta az udvariaskodó kis öregot.

Gerle Fanny benső rokonszenvennel csüggött az ő derek gavallérján, hamarosan megértették egymást, hiszen sokat szenvedett ő is. Tanítónő volt a vidéken, gyerekekkel vesződött, míg belevénült. Neki is voltak teljesületlenül maradt vágyai, álmái. Egy távoli rokonától huszezer forintot örökölt s ekkor nyugalomba ment és sietve hagyta el küzdelmeinek kis mezővárosát. Békés életre vágyott a fővárosban.

Dong, ha ezekről elmélkedett magában, zavarban volt, hogy mi imponál neki jobban: *Fanny* kisasszony szeretetreméltósága és műveltsége, avagy a huszezer forint, amely horribilis összegnek tűnt fel előtte. Istenem! — sopankodott magában — mennyit lehetne ezért a pénzért utazni! A pályaudvarok látogatását *Fanny*ért elhanyagolta teljesen. Oly jól esett mellette ülni a karoszekében, beszélgetni és a kisasszony behuny szemekkel hallgatta *Dong* káprázatos mondókait az utazásról.

A kis öreg soha sem beszélt iránta való vonzalmáról. Titkoltta, rejtegette s elhatározta magában, hogy ha esetleg szóba kerülne, hat kerekén letagadja. Még azt találná hinni, hogy a pénzért szereti. *Fanny* kevésbé volt titkolózó és minden alkalmat megragadott, hogy szeretetét kimutathassa.

Késő májusi délután volt. A tárt ablakokon át meleg szellő lengedezett a *Dembinszky*-utca felől. Ott ülték egymással szemben, *Fanny*, aki barátja kedvéért csinosan öltözni kezdett, a hintaszékben ringatózva leste szavait. *Dong* éppen *Ame-*

rikáról beszélt. A nő, aki még soha sem kérdezte tőle, odafordult:

— Sokat utazott már, *Bertalan*?

Dong lesütötte a szemét s mint a csinyem kapott gyermek szaggatottan felelte:

— Soha! Szegény vagyok...

Fanny lassan az övébe csusztatta a kezét és halkán kérdezte:

— És szeretne utazni?

— Hogyan? szól *Dong* és ráemelte bánatos tekintetét.

— Velem! felelte *Fanny* s szavában volt valami parancsolat.

Dong zavarba jött, nem értette, vagy nem akarta megérteni.

— Önnel?... Én... Miképen?...

— Hogy milyen minőségben, azt magára bízom, felelte a kisasszony és szemérmesen elfordult, mert fülig pirult.

Dong egész testében remegni kezdett. Káprázott a fejével. Meggyőződést akart szerezni róla, hogy tényleg ébren van-e? Ezer és ezer gondolat kergette egymást agyában. Valami nagyot, valami végtelen mély tartalmu választ akart adni, de képtelen volt egyébre, mint hogy zokogva ráborul a kisasszony petyhüdt kezére és suttogva ismételte:

— *Fanny!* Édes *Fanny*!

Aztán, hogy egygyé lettek a boldogságban, megbeszéltek a házasságra vonatkozó ügyeket. *Esküvő* után nyomban elutaznak. *Dong* már az utvonalat állította össze, fontos tanácsokat adott

Becstelenség és tudomány

— Történet egy hős leányról. —

Távirati tudósítás.

Zürich, július 11.

Egy zürichi újságíró mondja el az alább olvasható történetet, amely ríktó színben állítja elének az orosz viszonyokat. Érdemes, hogy az ember elolvassa és gondolkozzék róla.

Zürichben, ahol tudvalevőleg sok az orosz menekült, az újságíró megismerkedett egy fiatal zsidó diákkal, akinek szintén menekülnie kellett hazájából. Egyszer azt újságolta neki a diák, hogy nőtestvére, Szonja, aki orvosnő volt a vogldai kerületben, meghalt. Elmondta, mennyit tanult, mennyit nélkülözött a leány, míg orvosi oklevelét megszerezte. Elmondta, hogy még ma sem érti, hogyan kaphatott engedelmet a Pétervárottról való tanulásra, mert rangjuknál, vagy hivataluknál fogva nem előkelő zsidóknak nem engedik meg a Pétervárottról való letelepedést. A halálhír bejelentése után néhány nappal hazulról újságot kapott az orosz diák. Elolvasta. A mi azután történt, így mondja el a zürichi újságíró:

— Olvassa csak, olvassa, — így kiáltott föl — mit merészelnek írni a gazok! Rettenetes! Még halálában is hazugsággal mocskolják be! Azt írják, hogy „a nagybecsült orvosnő hagyatéka rendezésekor kitűnt, hogy három éven át Pétervárottról sárga kártyája volt.“

— Sárga kártya?
— Igen, ön nem tudja, mi az?
— Nem.
— A pétervári bukott leányoknak van ilyen sárga kártyájuk. Érti?

— Az Istenért! És testvére?...
— Igen! Azt írják a gyalázatosak. De hazautazom és lerántom a leplet a rágalmozokról.

El is utazott. Három hétig volt távol. Egyszerre csak ismét betoppant hozzám és így szólt:
— Ujra itt vagyok. Igazságtalan voltam az újságírókkal szemben. Igazuk volt: Szonjának valóban volt sárga kártyája.

Kis szünetet tartott, azután így folytatta:
— Szonja hősnő volt. Érti?
— Nem, igazán nem értem. Magyarázza meg a dolgot.

— Mondtam ugy-e, hogy sohasem tudtam megfejteni, milyen uton-módon járta ki a testvérem, hogy Pétervárottról orvosi tanulmányt folytathasson

az utra. Csak kevés csomagot, ez a fő dolog. Délután a három órai gyorsvonattal indulnak. Bécs, München, Páris, a Bois de Boulogne, Nizza, Riviére, Svájc... csak úgy bugyogtak Dong ajakán.

S amikor ezen az estén eltávozott Fannytól, úgy érezte, sohasem volt olyan boldog, mint most. Tehát utazni fog. Utra megy, külföldet lát! Nem tudott hova lenni az örömtől s amikor legény-lakására ért, rávetette magát az ágyra és sirt keservesen.

Első dolga volt, hogy felmondta a hónapos szobát s megtette a szükséges előkészületeket. A Hajdonovics asztaltársaság Dong házasságának és utazásának hírére roppant lefőzöttnek érezte magát, de szívből örültek a nagy utazó szerencséjének. A hivatali menyasszonya kívánságára nyomban otthagya, hogy zavartalanabban tanulmányozhassa a térképeket és a menetrendeket és benyújtotta nyugdíjaztatása iránti kérvényét.

A nagy nap közeledett. Dong és Fanny lázas sietséggel végezték a bevásárlásokat. Abban állapotok meg, hogy csak Bécsben veszik meg a szelvényjegyet. Mérheterlen boldogok voltak mind a ketten, úgy jártak az utcán karonfogva, pajzánkodva, mint a szerelmes diák és a varróleány.

Dong a lázas állapotból akkor ébredt fel, amikor esküvő után s néhány meghívott vendég társaságában egy előkelő étkezőhelyiségben találta magát. Széles jókedv uralkodott, a csevegésbe néha beleszólt egy-egy pezsgős üveg durranása. Dong izgatott volt, mint még soha. Folyton az

Nos, most már ismerem a megfejtést. A dolog elég egyszerű. A zsidó férfiak és a nők nem kaptak Pétervárottról engedelmet a letelepedésre. Csak egy esetben hagyja a rendőrség figyelmen kívül a vallást: ha ugyanis a zsidó nő sárga kártyát szerez. Ebben az esetben megengedik a letelepülést. Érti?

— Mit nem mond! És ezért a testvére...?

— Igen, mit tehetett egyebet? Minden áron orvosnő akart lenni. Tanulni akart és ezért kockára tette jó hírét is. Az állam nem engedett más választást. A sárga kártya alapján megengedték, hogy Pétervárottról lakják és a lakhatás engedelmé alapján beiratkozhatott az egyetemre: tanult szorgalmasan éveket és hogy megélhessen, órákat adott. Tanulótársai megrettenve menekültek volna előle, ha tudták volna, hogy Szonja lakásán a születési bizonyítvány és az iskolai bizonyítványok közt egy kártya is van, egy sárga kártya...

— De hiszen orvosi felügyelet és vizsgálat...

— Igaza van. Minden kedden és pénteken alávetette magát Szonja a felügyeletnek. Három hosszú éven át. És végre az orvos — beszéltem is vele — bizonyítványt adott neki arról, hogy *becsületes, ártatlan leány*. Így lett orvosnő, de a sárga kártyát nem adta vissza. Megőrizte úgy, a hogyan más ember az érdemeit őrzi. És ezt a sárga kártyát találták meg halálakor az iratai közt.

Köncsepp gördült le az arcára.

— Nézze, így folytatta, itt van ez az érdemjel. Elhoztam magammal. Az egész hagyatékot ott hagytam, csak ezt a kártyát nem. Erre szükségem van. Neki igazán csak kitüntető jel volt, nekem figyelmeztetés lesz, hogy dolgozzam, ne nyugodjam mindaddig, míg az az ország, amelyben...

Elhallgatott. A mondat közepén elhallgatott. De szeme ijesztő tűzben csillogott.

Az újságíró megjegyzi, hogy a dolog csak nemrég történt meg és hogy akárhány Szonja van, akinek sárga kártyát kell váltania, ha tanulmányát Oroszországban be akarja fejezni.

VIDÉK.

A marospetresi uradalom iparvasútja. A gróf Zoltovszki testvérek marospetresi uradalmában tervezett és Aradvármegye közigazgatási bizottsága által közigazgatásilag bejárta lóvonatu pályát megépítésére a kereskedelmi miniszter engedélyt adott.

járt a fejébe; utazni fog, utra megy. Nesze neked fátum! Ugy-e hogy legyőztek?!

A násznagy figyelmeztette őket, hogy elérkezett a válás ideje, még egy óra van a vonat indulásáig. A fiatal házások az étkezéstől, italtól és az egymást szédítően felváltó eseményektől kipirulva, felületes bucsuzkodás után Fanny lakására hajtottak, hogy aztán onnan a pályaudvarhoz menjenek.

Rakogatás közben össze sugott-bugott a két öreg gerlice, titokban lopva csókokat váltottak, mintha szégyenkeznének a napsugár elől. Dong errei kidülledtek. Hebegett, kapkodott. S nem tudott egyebet mondani:

— Feleségem. Édes feleségem! Hát utazunk? Csakugyan utazunk?

Egyszer aztán hirtelen nagyot sóhajtott és behullott a karoszekébe. Fanny hozzá sietett, megrázta és sikitani kezdett, majd görcsös zokogásba tört ki. Dong meghalt, megölte az öröm...

Tehát ismét a fátum győzedelmeskedett, egyszerre két emberen. Nem engedte valóra válni Dong álmát, hogy utazhassék és Fanny álmát, hogy boldog lehessen egy férfi oldalán. S a szégyennek nem maradt más emléke egykori rövid boldogságából, mint az az epiteton, amellyel őt a temetési szertartást végző pap kitüntette, mondván:

— Mélyen meghat engem az ön fájdalma, oh, nagy utazó özvegye...

... „A nagy utazó özvegye“ — ez volt minden. Minden!...

TANÜGY.

Az állami főreáliskola értesítője.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad július 11.

Száz oldalas hatalmas könyvben számol be az aradi állami főreáliskola lefolyt tanévének történetéről és eredményéről Jancsovics Ferenc igazgató, aki ennek az évnél elején lépett az intézet élére. A hatalmas munka minden egyes oldala és minden adata fényesen bizonyítja az igazgató és a tanári kar lankadatlan buzgalma eredményét: a tanuló ifjuság előrehaladását úgy a rendes, mint pedig rendkívüli tantárgyakban.

Az értesítő első oldalán Boros Vida a főreáliskola országos nevé, kiváló és nyugalomba vonult igazgatójának érdemeit méltatja Krenner Miklós dr. az intézet tanára. Boros Vida négy évtizedre terjedő pályáján husz esztendőig állt az intézet élén s ebbe az időbe esik a főreáliskola fellendülése. A nyugalomba vonult igazgató — amint ezt az értesítő hangsúlyozza — nem a merev, lelketlen szabályszerűséggel igazgatta intézetét, hanem a szívével és gyakorlati bölcsességével. Ezért tudott hagyományokat teremteni és ez az oka annak, hogy valahányszor a nyilvánosság foglalkozott az iskolával, ott csak eredményekről és eredményekről tudott beszámolni. Az intézet éléről való távoztával tanártársai szeretetét és 39 aradi nemzedék örök halálját vitte magával.

Elekcs Pál a husvéti ünnepek alatt rendezett fiumei, abbáziai és velencei kirándulás emlékeiről számol be szép és hatalmas leírásában, melyet szívesen fognak olvasni szülők és növendékek egyaránt.

Az intézet tanári karának névsora, majd az elvégzett tananyag osztályonkénti csoportosítása és a rendkívüli tantárgyak ismertetését tárgyalja ezután a jelentés. Gyorsírásban, énekben, zenében, céllövészetben nagyon szép haladást mutatnak a tanulók, akik közül többen kitüntetésekkel és díjakkal tértek vissza az egyes versenyekről.

Adatok az intézet történetéhez fejezett alatt részletesen emlékezik meg az igazgató az arról a társadalmi eseményszámba menő meleg ünnepéről, amelyben az intézet nyugalomba vonuló igazgatóját, Boros Vidát részesítette. Az ünnepelésen nemcsak a város intelligens társadalma vett részt, de képviseltette magát azon az országos tanárszövetség is. Az intézet tanári karában több változás történt a lefolyt tanévben. A kultuszminiszter Elek Oszkár dr., Elekcs Pál, Teleky József tanárokat az intézethez helyezte át, Uferbach Jenő rajztanárt Budapestre nevezte ki, helyébe Kálmán Lászlót alkalmazta, Székely Salamon tanárt pedig elismerésének kifejezése mellett nyugdíjazta. Az intézetet a lefolyt tanévben meglátogatta Boncz Ödön miniszteri tanácsos, Glattfelder Gyula csanádi püspök, Inba Adolf egyetemi magántanár és a tankerületi főigazgató. Az ifjuság több ünnepélyt rendezett évközben s tanárai vezetésével több kiránduláson gyarapította ismereteit. 29 tanuló részt vett a kolozsvári kerületi tornaversenyen, ahonnan több kitüntetéssel tértek vissza.

A tanulók előmenetelét és statisztikai adatait tárgyalja még kimerítően az értesítő. 334 tanulója volt összesen a reáliskolának, akik közül csak 62 nem felelt meg a követelményeknek.

Az érettségi vizsgálatok eredményének közlésével zárja be jelentését az igazgató. A szóbeli érettségi vizsgálatot június 21. és 22-ikén tartották meg Gallovich János miniszteri biztos vezetésével. — Vizsgálatra jelentkezett 12 növendék, akik közül egy jelesen, hárman jól, hatan pedig egyszerűen állották ki a vizsgálatot, kettőt javító vizsgára utasított a bizottság.

(—) Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Klivinyi Zoltán csanádpalotai és Somogyi Amália battonyai állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte.

(—) Felvétel az aradi tanító-konviktusba. Az „Aradvidéki Tanítóegyesület Diákotthon“ ába e hó 20-áig lehet tanulókat bejelenteni. Intézetünkbe — nemzetiség és felekezetre való tekintet nélkül — bármely iskolába járó, jó magaviseletű tanuló felvesszünk és gondoskodunk arról, hogy a gyermekek jó ellátásban, valamint megfelelő felügyeletben s nevelésben részesüljenek. Egy-egy tanuló teljes ellátásáért és minden tekintetben való gondozásáért évi 500 korona fizetendő, mely összeg havi előleges részletekben is fizethető. Mindenben részletes felvilágosítással Kovács Vince ügyvivő elnök szívesen szolgál. A „Diákotthon“ felügyelő bizottsága.

Válasz

Szendrey Mihálynak.

— A szegedi színigazgató levele. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 1.

Ismertettük legutóbb azt a válságos helyzetet, melybe a magyar vidéki színészet jutott. Megirtuk, hogy a vidéki színészek fokozott munkát kell végezni s e munka, épen azért, mert fokozott, nem lehet alapos. Világos, hogyha egy-egy drámai művet négy-öt próba után kell a közönség elé vinni, akkor az előadások nem lehetnek kifogástalanok. Egy interjú keretében Szendrey Mihály aradi színigazgató újból kijelentette, hogy a sok visszaságon csak a staggione rendszer behozatala segíthet. Kérdést intéztünk ebben a tekintetben néhány vidéki színigazgatóhoz, akik közül Almássy Endre, a szegedi színház igazgatója a következőképp nyilatkozott a helyzetről:

Figyelmesen olvastam el Szendrey kollégám sorait, a melyekben — bár egy kissé sötét színekkel — nagyon sok igazság van. Tény az, hogy a művészi fejlődésnek s a magasabb művészi munkának a repertoire tul változatossága gátat vet és igazi művész ember fájdalmasan gondol rá, hogy 4—5 próbával, ha több lehetne egy-egy darabból, milyen gyönyörű előadásokat lehetne kihozni. De nem lehet — mert nincs rá fedezet. Nincs idő, a mi nálunk igazán pénz! Én ugyan próbáltam a bajon segíteni és pedig azzal, hogy jelentékenyen nagyobb személyzetet szerződtettem, úgy, hogy egy pár segéd szereplőt kivéve az énekes személyzet — a drámaiktól teljesen külön van — és így elértem azt, hogy még az ilyen kis szereplőknek is volt a szezon 335 előadásából 110 szabad estéje, — s a legjobban foglalkoztatott komikusok — mint Heltai, Szathmáry, Soly-mossy is hozzá jutottak 120—140 szabad estéhez. Egy hónapig például a télen *Leányvásárt* és *Csirit* adtuk. — Aki az egyikben játszott, nem játszott a másikban — 7 tag egyikben sem, de azok meg egy operára, meg egy nehéz drámára készültek. Önálló főrendezőm van, aki soha nem játszik — két zongora terem — két színpad — s így, bár óriási munkával valamelyes művészi eredményt értünk el. Az anyagi is meg volt — jobb szezon Szegeden sosem volt. — *De csak ennyiben volt anyagi* eredmény, mert most aztán fájdalmasan kisült, hogy ekkora testületet 12 hónapra keresztül nem bír el egy város sem s anyagi bukás nélkül ezt a methodust folytatni nem lehet. Ismétlem, ez csak annyit segített úgy is, hogy nem 5, de 7 próba jutott egy darabra, de azt az ideális művészi munkát, mely mindannyiunk közös álma, bizony-bizony még nagyon messze látjuk magunk előtt. Én nem merném állítani, hogy Szendrey terve az a megváltó eszköz lenne, mely minden bajt egyszerre orvosol, *de mindenesetre meg kellene próbálni.* Mert, hogy a *mostanánál sokkal jobb lenne, az is bizonyos.* De kérem ez a kísérlet nem rajtunk, igazgatókon, a színészeknek mulik — az az tőlük függ. Mert tiltakoznak ellene kézzel-lábbal. És van is igazuk. Most 8—9 hónapot egy helyen töltenek, Váradon, Kolozsvárt pláne 12-öt s aztán van egy nyaralás számba menő kellemes nyári állomás. Hát nem igen akarják ezt az örökös vándorlással felcserélni. Pedig ezt a kényelmetlenséget kárpótolná az elérhető nagyobb fizetés, a kevesebb tanulni való és a művészi szebb eredmény felemelő tudata. Én, ha lehet, *örömmel bele mennék a kísérletbe,* s ha tényleg minden számítása beválna Szendreynek, az állandósításba is. De mondom és ismétlem ez is a tagoktól függ, — mint a hogy ma minden egyéb — a mi a színészet nivójára vonatkozik, a tagok kezében van.

Ami az operette visszaszorítását illeti, azt tessék az időre bizni. A színháznak, ha nem is

szolgailag, követni kell a közönség ízlését és igényét. És aki megfigyeli, láthatja, hogy az operett naponta vesztit uralkodó planétái mivoltából és ma már a próza sláger sem olyan ritkaság. S a mint nyugaton (Páris, Berlin) hanyatlóban van az operett divat, úgy idő kérdése csak, hogy nálunk is úgy legyen. Express kérte szerkesztő ur a válaszomat, én küldöm is express, de aztán ez legyen a mentség is, ha egyben másban hiányos és pongyola. Maradtam tisztelettel hiva *Almássy Endre.*

Elfogták az utcai leány gyilkosát.

— Az áruló ékszerék —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 11.

Másfél hónapi eredménytelen nyomozás után ma kézrekerítette a fővárosi rendőrség a május hó 21-én meggyilkolt és kirabolt Schwarz Johanna rendőri felügyelet alatt álló leánynak a gyilkosát. A véres tett, amelyet az említett nap hajnali óráiban követett el alapos előkészületek után és nagy körültekintéssel a gyilkos, a legnagyobb erő-kifejtésre indította a főváros rendőrségét, amely azonban a maga nagy apparátusa mellett sem tudott eredményt elérni és egy kis ékszerész inas ébersége, ügyessége juttatta most a hatóság kezére a gonosztevőt, Rosenfeld Lajos 23 éves nyomdászsegéd személyében. A rendkívül érdekes fordulatról a következőket jelenti tudósítónk:

(A gyűrű nyomra vezet.)

E hó negyedikén, mikor a budapesti detektívek sorba járták a zálogházakat, hogy átvizsgálják az elzálogosított ékszereket, a Király-utca 57. szám alatt lévő országos központi zálogkölcsonzó intézetben megtalálták azt a *marquise-gyűrűt*, amelyet többek között szintén elrabolt Schwarz Johanna gyilkosa. A felfedezett ékszert a detektívek azonnal felmutatták annak az ékszerésznek, akiről tudták, hogy tőle szerezte be Schwarz Johanna ékszereit és az ékszerész tényleg felismerte benne azt a gyűrűt, amelyet a kéjné tőle vásárolt.

A detektíveknek csakhamar sikerült megállapítaniok, hogy a kérdéses gyűrűt a zálogházba Hang Sándor 226 száma hordár vitte be, akinek viszont Kertész Mór, a Király-utca 85. számú házában lévő ékszerészlet tulajdonosa adta oda elzálogosítás végett. A rendőrség természetesen azonnal kihallgatta Kertészt is, aki a következőket vallotta:

— Határozottan emlékszem, hogy június 2-án megjelent az üzletemben egy intelligens külsejű, jól öltözött fiatalember, aki Kovács Jenőnek mutatkozott be és egy zálogcédulát kínált megvételre. A zálogcédula az Üllői-ut 6. számú zálogházban elhelyezett 180 koronára elzálogosított gyűrűről szólt. A fiatalember a zálogcéduláért 20 koronát kért tőlem. Én kijelentettem neki, hogy nagyon szívesen megadom a kért husz koronát, de csak olyan formán, hogy most, illetve a zálogcédula átvételekor tíz koronát kap, ha azután az ékszert kiváltottam és meggyőződtem arról, hogy az megéri a pénzt, akkor megfizetem neki a másik tíz koronát is. A fiatalember nyomban átadta a zálogcédulát, amire én tíz koronát kifizettem neki, de a második részletért már nem jelentkezett.

(Az ékszerész inas, mint detektív.)

Uglátszott, hogy a detektívek ezzel a valómással zálogházba jutottak és nem sikerült a további nyomozásra adatot szerezni, amidőn azonban jelentkezett Kertész Mór inasa, Ratzel Ottó és elmondotta, hogy ő azt a fiatalembert, aki ná-

luk ezt a zálogcédulát elhelyezte több ízben látta már azóta a városiigeti varstúban, ahol mindig nők társaságában szórakozott.

A detektívek megbízták a kis inast, hogy ha legközelebb meglátja a fiatalembert, úgy rögtön szóljon a legközelebbi rendőrnek. Együttal átadták neki egy *ugynevezett detektív-igazolványt*, amely arról szól, hogy a rendőrség felhatalmazza ezen igazolvány felmutatóját arra, hogy az általa gyanúsított embert a legközelebbi rendőrrel bevitetheti a központba. Az inas ma délután tényleg ráismert a gyanúsított fiatalemberre és Csefkó István rendőrrel rögtön bevitette a főkapitányságra.

A rendőrségen nyomban kihallgatták s elmondta, hogy Rosenfeld Lajos szegedi születésű 23 éves nyomdász, előbb a *Patria*-nyomdában dolgozott, majd amikor felszabadult, a *Népszavá*hoz, utóbb a *Naphoz* került. A Dembinszky-utca 37. számú ház harmadik emeletén a 20. szám alatt lakik, s kihallgatásakor mindent tagadott.

— Sem Schwarz Johannát, sem Kertész ékszerészt nem ismerem, egyiket sem láttam sohasem. Valami tévedés lesz a dologban!

Kertész Mór ékszerész erre felmutatott egy eladási nyilatkozatot, amely a következőképpen szól:

— Kovács Jenő előadja *Kiss Elemér*nek, az Orenstein és Koppel cég alkalmazottjának, gyűrűjéről szóló zálogjegyet Kertész Mór ékszerésznek.

A nyilatkozat írását összehasonlították Rosenfeld bejelentőlapjával, majd pedig írásprobát vettek fel vele és mind a három írást átadták Pinterits irásszakértőnek, aki megállapította, hogy a három írás egy kéztől származik.

Weisz Ida, aki ugyanabban a házában lakik, amelyben a meggyilkolt Schwarz Johanna lakott, Rosenfeldben felismerte azt a fiatal embert, aki hajnali fél ötkor Schwarz Johannával hazament.

Rosenfeld lakásán azonnal házkutatást tartottak, de semmi gyanus adatot nem találtak. A letartóztatott fiatalembert szembesítették Szendrey Henrik becsússal is, aki kétségtelenül felismerte benne ugyanazt a fiatalembert, aki június 12-én az Üllői-ut 6. számú zálogházban elzálogosította a *marquise gyűrűt*.

(A többi bűnök.)

Ugyancsak a nyomozás során jelentkezett a rendőrségen Papp Balázné a Hársfa-utca 10. szám alatt lakó kéjné és elmondotta, hogy Rosenfeld őt is meg akarta egy ízben gyilkolni.

— Schwarz Johanna meggyilkolása előtt történt, hogy a Munkácsy kávéházban megismerkedtem egy fiatalemberrel, aki *Szabó Géza* rajzoló néven mutatkozott be. Hazamentünk s a fiatalember másnap délig maradt nálam. Midőn Szabó másodizben jött hozzám, feltűnt nekem, hogy lefekvés előtt egy üvegcét vesz ki kabátja zsebéből, azt a párna alá rejtette. Én gyanusnak találtam viselkedését, kimentem és figyelmeztettem a háziasszonyt, hogy rakja el összes ékszereimet, mert gyanus ember van nálam. Amikor visszamentem és lefeküdtem, Szabó, illetve Rosenfeld kis idő múlva zsebkendőt tett az arcomra. Most már biztos voltam benne, hogy meg akar lopni és ezért egész éjszaka nem aludtam. A fiatalembert azonban elnyomta az álmom és mikor reggel felébredt, azzal állott elő, hogy nem megy haza, hanem nálam marad egész nap. Máskor lefekvéskor *kloriformmal* ástatta be zsebkendőjét és rövid ideig az orrom alá tartotta. Pár perc múlva megcsipett az arcomon, hogy meggyőződjék, vajon ébren vagyok-e. Erre megütöttem a karját és így szóltam hozzá:

— Mit akarsz velem?

— Semmit! — válaszolt Rosenfeld, csupán csak jó parfümöm van és azt akartam megszagoltatni. Másnap *csokoládé bombonokat* hozott fel és megkínált vele. Én elfogadtam, alig izletem azonban egy-kettőt, *ruszszul* lettem tőle. Ekkor Ro

senfeld gyorsan elsietett a lakásomról. Néhány nap múlva az Ostende kávéházban találkoztam vele, egyik társa kíséretében volt és ajánlkozott, hogy eljön hozzám, de én hallani sem akartam róla.

— Május 23-án, a gyilkosság után két nappal, találkoztam Rosenfelddel a Népszínház előtt, de amikor a fiu engem meglátott, annyira zavarba jött, hogy félre fordította a fejét és elsietett. A következő napon az Erzsébet köruton láttam meg, mivel itt szembe jöttem vele, nem kerülhetett ki és nagyon jól láttam, hogy a jobb kezén briliáns gyűrű van, azonkívül aranyórája és aranylánc volt. Meg is szólítottam:

— Géza, te elegáns vagy!

— Van annak, aki meg nem issza! — válaszolt a fiatal ember. Ekkor megbeszéltük, hogy este a Bodó-kávéházban fogunk találkozni. Én nem tudtam a fejemből kiverni, hogy Rosenfeld ölte meg Schwarz Johannát és éppen ezért figyelmeztettem a rendőrséget is, hogy menjenek el a Bodó-kávéházba. A detektívek meg is jelentek ottan, de Rosenfeld egész este nem jelentkezett.

A rendőrség kihallgatta még Buch Teréz varrónőt, akivel Rosenfeld négy évvel ezelőtt ismeretséget kötött, majd viszonyt folytatott, amely viszonyból egy kis leány is született.

Megállapították a rendőrségen, hogy amikor Rosenfeld Polyák József Munkácsy-utcai asztalosmesternél lakott, egy izben feltörte házigazdája szekrényét, onnan az ékszereket kirabolta és azokat elzálogosította. Amikor ezért bírói eljárást indítottak ellene, a vizsgálat során mindent tagadott. Áprilisban volt ebben az ügyben a tárgyalás a törvényszék négy hónapra ítélte el Rosenfeldet, de az ügy felebbezés alatt áll. Megállapította még a rendőrség, hogy Rosenfeld öccse Julius 1-ig Budapesten lakott a Baresay-utca 6. sz. alatt, innen azonban Szolnokra költözött, ahol jelenleg fogtechnikus. Mivel hosszabb ideig lakott bátyjával együtt, a detektívek Szolnokra utaztak, hogy felhozzák Budapestre.

(Örizet alatt.)

Éjfélok jelenti tudósítónk: Rosenfeld még mindig nem vallotta be tettét, de már több izben vallomásaiban *ellentmondásba* keveredett. A rendőrség a kihallgatást egyelőre felfüggesztette, Rosenfeldet azonban őrizet alá vették.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Az eladott örökség. Ma hirdette ki a szegedi törvényszék az ítéletet Iritz Mór dr. volt makói ügyvéd és Nagygyörgy József makói földbirtokos ismert bűnyűében. Nagy Antalné azzal vádolta meg Iritzet, hogy Nagygyörgyvel összejátszva, kifosztotta vagyonaiból. A volt ügyvéd ajánlatára eladta a földbirtokosnak egy pörét háromezer koronaért. A pört a két alsóbíróság előtt elvesztette Nagyné és amikor az örökséget eladta, akkor már a Kuria ő rá nézve kedvező ítéletet hozott, csak hogy ez még akkor nem került nyilvánosságra. Nagyné vádjára szerint Iritz megtudta a kedvező ítéletet és ekkor vette rá őt arra, hogy huszonkétezer korona értékű — az asszonynak még akkor bizonytalan — örökségét háromezer koronaért eladja. A törvényszék Iritz Mór drt felmentette bizonyítékok hiányában az ellene emelt vád alól, a Nagygyörgy ellen megindított eljárást pedig elévülés miatt megszünteti.

§ Hogyan próbálják ki Kovács Gyula revolverét? *Budapestről* jelentik: Ma délelőtt 12 órakor Szlavec vizsgálóbíró hivatalos helyiségében bírói szemlét tartottak Kovács Gyula által használt revolver lökésszerűségének megvizsgálása tárgyában. A védelem részéről Gonda Henrik és Leitner Ernő ügyvédek jelentek meg. A szemlén

megjelentek Lévay József sebész főorvos, akit a védelem alkalmazott ellenőrző szakértőül, Marfkó József törvényszéki fegyverszakértő és a védelem által bejelentett fegyverszakértő. A vizsgálóbíró konstata, hogy Ajtay Sándor egyetemi magántanár nem jelent meg, hanem távolmaradását kimentette azzal, hogy nincsen módjában tudományos kutatások céljaira hullákat bocsátani a bizottság rendelkezésére. A vizsgálóbíró a revolvert, négy kiló és egy ép töltényt átadott a fegyverszakértőnek azzal az utasítással, hogy nyolc méter hatvan centiméternyi távolságból próbálja ki, vajon alkalmas-e a revolver arra, hogy emberéletet kioltson. A fegyver kipróbálása szerdán történik meg és annak eredményéről a szakértő nyolc napon belül jelentést tartozik tenni a vizsgálóbírónak. Hogy a fegyvert hogyan próbálják ki, azt még nem lehet tudni, mert Ajtay tanár erre a célra nem ad hullákat.

Dragonyos hadnagyból magántisztviselő.

— Az elpezsgőzött vagyon. —

Távirati tudósítás.

Miskolc, július 11.

Miskolcon a Schweitzer féle varrógépgyárnak érdekes hivatalnok van. Makszimovics Sándor volt dragonyos hadnagy, jómódu, előkelő család tagja, akit a Délvidéken is sokan ismernek. Hónapokkal ezelőtt került Miskolcra, de ma sem ismeri még ugyszólván senki. Pontosan jár hivatalába, elvégzi a dolgát és ha elérkezik a hivatalos óra vége, hazamegy mindig egyedül. Makszimovics Sándor még fiatal ember. Kellemes megjelenésű. Nagyon ekskluszív életet él. Nem érintkezik senkivel, ismerősei, barátai Miskolcon nincsenek. Multjáról semmi körülmények között sem beszél. Már többen kérdést intéztek hozzá oly irányban, mondaná el elele történetét. Ilyenkor Makszimovics roppant udvariasan és előzekenyen kitér a kérdés elől. Nem beszél, nem fedi fel multját, mert fáj a visszaemlékezés.

Makszimovics egykor dúsgazdag ember volt. Nagy és szép jövőt jósoltak neki a katonai pályán. Egyik bátyja aktív huszárfőhadnagy. Szülei már meghaltak. Több mint kétszáz ezer koronát örökölt. Költséges életmódja azonban csakhamar felémésztette a sok pénzt. Automobilt tartott, állandóan barátnőkkel és barátokkal vétette magát körül. Makszimovics szenvedélyes játékos volt. Több előkelő fővárosi kaszinó tagja. Gyakran, a kellelténél sokkal gyakrabban kereste a szerencsét a zöld posztó körül.

A kártyán nem volt szerencséje: elvesztette az utolsó tétet is. Ezután jött a labilis élet. Megpróbált mindent, de nem segített rajta senki. Barátai, kiket ellátott minden jóval, barátnői, kikre ezeket áldozott, nem törődtek bukásával. Elneztek felette, nem akartak ráismerni. A vidám élet emberének rá kellett lépni a küzdés útjára. Állást kellett szereznie. Természetes, hogy eleinte nehezen ment a dolog. Schogysem tudott beletörődni rettenetes helyzetébe. Sok városban megfordult, míg végre Miskolcon megragadt. A Schweitzer-féle varrógép üzletben kapott alkalmazást.

Most már lehiggadt, beletörődött a sorsba és megelégedett. Nagynéha kicsap azonban rendes és megszokott életmedréről. Mulatni vágyik. Ez az állapot azonban most már ártalmatlan. Hajnalban eszébe jut a helyzet, kimegy a kávéházból, ki a virradatba s fázva hazamegy, mert a gáláns gesztusu, kedves és könnyelmű dragonyos tiszt most pontos, kötelességtudó hivatalnok.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Péntek: *Hivatalnok urak*, vígjáték. Rátkay Márton felléptével.

Szombat: *Lőcsei fehér asszony*, Jókai után Faragó Jenő zenés énekes életkép, a budapesti Népszínház műsorából.

* Rátkay Márton — Róth bácsi. Rátkay Márton, aki eddigi kétnapi vendéjátéka alatt a közönség nagy, teljes szeretetét nyerte meg, pénteken búcsúzik az aradi közönségtől a *Hivatalnok urakban*. Rátkaynak ez az alakítása a legsikerültebb valamennyi között, az ő Róth bácsija oly kiváló, amelyhez hasonló alig alig láttunk még magyar színpadon.

* „A hivatalnok urak“ kezdete — félnyolckor. A színház igazgatósága tudomásul adja, hogy a *Hivatalnok urak* holnapi előadása, miután az a rendesnél hosszabb ideig tart, kivételesen fél nyolc órakor fog kezdődni.

* A lőcsei fehér asszony. Az aradi színháznak szombaton ismét premierje lesz. A lőcsei fehér asszonyt mutatja be. Jókainak egyik leggyönyörűbb regényéből lett ez a szindarab, amelyet Faragó Jenő dolgozott át s amelyhez Konti József neves zeneszerző irt kísérezőzetét. A bájos daljáték címszerepét Kápolnay Juliska játssza s részt vesz benne az egész személyzet.

* Édes, aranyos tyukom. Medvetánc, Pusztuló lige, Csöpp lábikó, Monikán, Szívem tele, tele és a szezon legújabb kupléi mind kaphatók *Juhász és Társánál*.

* Bölsche, Szerelem az élők világában I—II. kötet már kapható *Juhász és Társa* könyvkereskedésében.

* Új könyvek. Bölsche: Szerelem az élők világában, Dumas Napóleon, Biró: Kunszállási emberek, Lázár: Bethulia, Barret: A towerhilli titok, Jászi: Nemzeti államok, Sombart: Die Juden, kaphatók *Kerpel* könyvkereskedésében.

* A vándorcirkusz II. (Az artistadráma folytatása az Apollóban.) A közönség még bizonyára emlékszik arra a csodaszép, kívánatos testű kigyószelídítőnőre, akitől a fehérarcú kis polgári leány elhódította Laurentó kötéláncost. Maja, a fekete démon, Laurentó nélkül tovább ment a vándorcirkusszal s később összeakadt egy medvetáncolóval, aki feleségül is vette őt. Csakhogy Maja nem volt boldog, nem felejtette a kötéláncost s a fölötti banatában állandóan perlekedett férjével, aki már jobban félt feleségétől, mint a vadállatoktól. Egyszer egy régi jó barátja, egy táncmester látogatta meg a medvetáncost, aki azt tanácsolta Majának, hogy menjen nagyvárosba, ahol igazán érvényesülhet. A terv tetszett Majának, akit később ott láttunk egy nagyvárosi színpadon. Hol nap nap után telt ház előtt mutatja be művészi táncait a közönség óriási tapsviharal közepette. Boldog volt Maja addig, míg egy világi meghívását el nem fogadta. Ezt megtudta a férje s a találka helyére, a csábító villájába sietett legvadabb medvéjével, amitől a csábító annyira megijedt, hogy letagadta Maja ottlétét s megígerte, hogy soha többé nem zavarja családi békejét. Erre Ula Kiri Maja szenvedései újra megismétlődtek. — A részleteiben rendkívül érdekesítő artistadramát pénteken mutatja be először az Apolló-színház.

* Bohémélet. (Az Uránia nagy bemutatója.) A legmegkapóbb regény, mely fantasztikus képekkel tölti meg gondolatainkat, humorával megkacogtat, érzélgős jeleneteivel könyekre indit, ez Murger örökszép regénye, a Bohémélet. A legnagyobb élő zeneszerzőket, Puccinit és Leoncevallót dala fakasztatta és ahol csak civílizált emberek élnek az önfelelt gyönyörűség órait szerzi Murger remekműve. A mi közönségünknek sem kell bemutatni a Bohémélet alakjait. Ismerjük valamennyien Marcell és Mimi, Rodolphe és Musette szerelmét, a jókedvű Shaunerdt csinyjeit, a bohémok kacagó nyomorát és megvesztegető életkedvüket. Pathét szerencsés ötlet vezette, mikor ezt a darabot korhű rendezésben a kinematográfia számára is megörökítette. Az 1500 méteres kép a legszebb látvány, amit eddig mozgófényképen produkáltak és nagy dicséret jár ki érte az Urániának, hogy megismerttet bennünket ezzel a remekművel. A Bohémélet csak két napig, pénteken és szombaton szerepel a műsoron. A kapcsolatos fényes műsoron egy Nimesben lejátszódo bika- viadalról készült mozgófénykép szerepel. 175

Aktuális emberek.

Hogyan lett Vlazku aviatikus.

Egyszerű, szinte az igénytelenségig szerény, kis barnabajuszu fiatalember nevével fog visszhangzani vasárnap délután az aradi nagyszerű repülőtér. Ez a huszonkilenc esztendősféle ifjú, akinek bátorságánál csak a zsenialitása és a kitartása nagyobb, valóban csodás enerzsiával teremtette meg magának a sokaktól megirigyelt, számtalan álzsenitől megostromolt világhírességet. Ez az álmódzó tekintetű fiatalember egészen szegény román földműves párnak a gyermeke. A Szászváros közelében levő kis Bencenz községben született és Szászvárosba adták a gimnáziumba, amikor a falusi iskola padjaiból kinőtt.

— Valami ellenállhatatlan vágy vonzott a fizika rejtelmességei felé — mondta nekünk. — Folytonosan a természettudományok foglalkoztattak. Mint ötödik gimnazista megtette: azt, hogy *villamos áramot lop-tam* az utcánkon áthaladó vezetékéből. Az áramot ugyanis az utcáról titokban bevezettem a szobámba és villamos világítás mellett tanultam egész éjjel. Otthon a falunkban vakáció alatt a községi tanácsot megtréfáltam, de ezzel majdnem pörül jártam, mert mint az „ördöggel cimboráló ember” ki akartak tiltani szülőföldemről. Ugyanis villamos áramot fejlesztettem és azt bevezettem a község háza tanácstermébe. Amikor a község tanácsbeli férfiak fontoskodva tárgyaltak az üléshon, működésbe hoztam a készüléket és a villamos erő szinte megrázta a komoly férfiakat. Azt hitték, a „rossz szellem” szállott a szobába és ijedtükben össze-vissza futkostak. Azután megmagyaráztam, hogy én okoztam a nagy riadalmat. Ki akartak tiltani a faluból, mert az ördöggel cimborálok. Ez a hitük talán még most is megmaradt, mert hiszen aki repülőgépen száll, az a naiv nép előtt ördögös ember.

De amíg a „repülő ördögös ember” nevet kiérdemelte Vlazku Aurél, addig sok álmatlan éjszakán át gyötörte a fantáziáját, a lelkét. A sok küzdelem tüzelte az ambícióját, a vágyakozását és megerősítette a hitét, hogy ami után vágyódik, nem maradhat el. Még kis gimnazista volt, amikor mostani repülőgépének első apró modelljét elkészítette. Azután hogy megnőtt, nagyobb gépet konstruált. De persze, motorja nem volt. Az drága, ahhoz pedig pénzt nem tudott szerezni. Hogy mégis meggyőződjék konstrukciója jó-ságáról, a motort lovakkal helyettesítette. A község határában négy kölcsönként lóval hozta mozgásba gépét, amelyet aztán elszabadított. S amikor az aeroplán önállóvá lett, Vlazku boldogan látta, hogyan működnek a szárnyak és milyen szépen funkcionál a kormány.

Természetesen buzgón tanulmányozta a külföldi aviatikusok gépeit és megállapította, hogy az eddigi alkotások nem tökéletesek. A pilótának ugyanis a szárny alatt kell ülni és a kormánynak elől kell lenni. Ő ilyen gépet konstruált és az aszperni verseny szédületes diadalai igazolták Vlazkut. Amikor az első nagy gépet elkészítette, Párisból Gnon-féle motort hozatott tizenkétezer frankért. Szegény, egyszerű szülei természetesen aggódva és helytelenítve látták fiuk „eltévelyedését.”

— Ennyi időt és pénzt pocskolni hiábavalóságokra — mondogatta az apja — isten ellen való vétek.

Szomorkodva konstataáltak, hogy a fiuk az egyetemen nem a mérnöki diploma megszerzésére törekedik, hanem ott is folytonosan a repülés problémáján törte magát.

— De aztán meg is lett az elégtételelem, — mondta ma nekünk a fiatal aviatikus, — az apám tavaly Balázsfalvára jött, mikor legelső nyilvános fölszállásomat rendeztem. Ugy sirt, mint egy gyerek, amikor a levegőben kóvályogtam, s amikor sok ezer tenyér lelkesítő tapsa üdvözölt a leszállásnál. Akkor már azt is megbocsátotta, hogy nem siettem ügyvédi diplomát szerezni, mint a szomszédunk fia, a Jani.

Vlazku rendkívül szereti egyszerű szüleit. Ha csak teheti, „haza szalad” hozzájuk. Megtehetné, hogy haz

repül, de gépét nem akarja a hosszabb utak veszélyének kitenni. E helyett például tegnap felugrott motorbiciklijére és *hazaszaladt*. Csak száz-százötven kilométernyi utat kellett megtenni. De ma már újra Aradon volt, s személyesen intézkedett a vasárnapi szenzációs mutatóványok előkészületei felől. Arad után Erdély nagyobb városaiban produkálja magát, azután pedig a romániai Constanzába megy, ahol nemzetközi repülőmetinget rendeznek. Hogy azután hová megy? Még maga se tudja, Ezen nem kell törnie a fejét. Vlazku előtt már nyitva áll az egész világ.

A szörnyeteg.

— Aki háromszor gyilkolt. —

Távirati tudósítás.

Szabadka, július 11.

Lőrincz Máté harmincegy éves topolyai iparos, ki csak az idén februárban szabadult ki a szegedi Csillag börtönből, ahol gyilkosságért kilenc esztendőt ült, a tavasszal nőül vette Topolyán a huszonkét esztendősféle Tóth Mariát. Az új házasság csak pár hónapig éltek boldogan: a menyecske csakhamar pokol lett az élete, mert ura napról-napra kizsárolta, verte és folyton azzal fenyegette, hogy *meg fogja ölni*. Azzal gyanúsította ugyanis az asszonyt, hogy *megesalja*.

Az asszony, miután férje föllépése egyre veszedelmesebbé vált, hazaszaladt az anyjához, a kinek elmondta, hogy a férje le akarja szurni. Nem is akart többé hallani az uráról, aki hiába leste meg majdnem mindennap az utcán és kérlete, hogy térjen vissza hozzá. Egy héttel ezelőtt újra találkoztak és akkor Lőrincz durván rátámadt, hogy *vagy hazajön, vagy huszonnégy órán belül végezni fog vele*. Az asszony elment a szolgabírószágra és halálos fenyegetésért följelentette a férjét. A főszolgabíró beidézte Lőrinczet, kihallgatta és ennek megtörténte után előzetes letartóztatásba helyezte. Miután azonban a további nyomozás során nem lehetett tanút szerezni, hogy a fenyegető kijelentések valóban megtörténtek, a papucsot szabadon kellett bocsátani.

A kiszabadulástól tegnapig Lőrincz Máté nem háborgatta a nejét. Tegnap este tizenegy órakor azonban elment a község legszélsőbb utcájába, az úgynevezett Winderfalvára, hol az anyósa — és most a felesége is — lakik. Kopogtatására az öreg asszony jött ki. Lőrincz Máté megkérdezte tőle, *ahon van-e a felesége*. Anyósa azt mondta, hogy *nincs*, ő azonban nem hitte el, hanem belökte az udvarajtót és belépett a szobába. Világosságot gyújtott és látta, hogy asszonya ott fekszik az ágyban. Odault melléje és *kérte, hogy térjen vissza hozzá*. Az asszony azt felelte, hogy *másnap visszamegy hozzá*. Az öregasszony ezalatt a szoba közepén állt.

Egyszerre csak Lőrincz a zsebébe nyúlt, előrántotta a kését és a *felesége torkába dőfte*. Anyósa rémült kiáltással sietett leánya védelmére, de a gyilkos most ellene fordult, hogy őt is le-szurja. Az öreg asszonynak szerencséjére még maradt annyi ideje, hogy kiugorjék az ablakon és egyenesen a csendőrségre futott. A férje erre visszafordult a feleségéhez, lerántotta az ágyról a földre és vad vérengzéssel elkezdte dőlködni a késsel. Minden szúrás halálos volt és ilyenből huszat ejtett rajta.

|| Mire a csendőrök Tóth Mária anyjával megjelentek a szobában, a sebekkel borított holt asszonyt egyedül találták, Lőrincz Máté elmenekült. A nyomozás megállapította, hogy a büntett helyéről a közelben levő kúthoz futott, hol hozzálátott, hogy lemossa magáról a vért. Munkájában azonban megzavarta a község határában sátrat ütött cirkuszból kiáradó közönség, amelynek láttára elszaladt dél felé. Kiderítették a csendőrök, hogy a

ettes gyalog Kishegyes községbe ment, melynek vasuti korcsmájában hajnalban megivott két üveg sört.

A csendőrök nemsokára el is fogták a gyilkost. Bácsstopolya és Kishegyes között találtak rá üldözői a kukoricásban és eszeveszett hajsza után elfogták. Most már a csendőrség fogházában őrzik.

Tóth Mária már harmadik személy, akinek vére Lőrincz Máté kezén szárad. Az első gyilkosságot huszonegy éves korában követte el a szabadkai gyalogezred kaszárnájában, ahol mint közlegény szolgált. Az őrmestere valami mulasztásért összeszidta, ő gorombán visszafelelt, majd a szóharc hevében előrántotta bajonettjét és *beledőfte a felebbvalója mellébe*. A súlyosan megsérült embert bevitték a kórházba, ahol egy évi gyötrő kínlás után meghalt. Mikor az ezért kijáró büntetését kitöltötte és megszabadult a katonáéktól, Szegedre ment, a hol segédnek állott be egy papucskészítő mesterhez. Csak pár hétig dolgozott itt, mikor valamiért összevezett a munkaadójával és úgy a hasába dőft, hogy a mestere *szörnyet-halt*. A szegedi törvényszék esküdtbírósa ezért a gyilkosságért tizenkét évi fegyházra ítélte Lőrincz Mátét, ki büntetésének kilencedik esztendőjét most februárban töltötte ki a Csillag börtönből. Ekkor, mert hosszú raboskodása alatt kifogástalanul viselte magát, szabadon bocsátották és ő hazament Topolyára, a hol megnősült, hogy harmadszor már a feleségét gyilkolja meg.

SPORT.

+ Az olimpiai küzdelem. *Stockholmból* jelentik: Az olimpiai versenyeken ma tartották meg a 200 méteres futás döntőjét. A versenyben első lett Graig amerikai, második Lippingoot amerikai, harmadik Allegard angol. A súlydobás döntőjében első lett Rose amerikai, 27 m. 70 cm.-rel, második Makdonald amerikai 27 m. 35 cm.-rel, a harmadik pedig Niklander finn 27 m. 14 centiméterrel. A 10.000 méteres gyaloglás eredménye a következő: első lett Goulsing kanadai, aki a távolságot 46 perc 28.4 mp. alatt tette meg; a második Webb angol lett 46 p. 50.4 mp.-el, harmadiknak pedig az olasz Altimani érkezett be 47 p. 37.6 mp. alatt.

+ Nevezetes szereplők a birkozó-versenyen. A vasárnapi birkozó-verseny nevezései tegnap zárultak le. Az indulók közül legnagyobb érdeklődés azon három többszörös bajnok felé fordul, akiket az a magas kitüntetés ért, hogy a stockholmi Olimpiádra kiküldöttek közé lettek felvéve s csupán elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg a világbajnoki versenyen. Az aradi „Toldigból” Téger és Lábu, a szegedi AK. Ehrenstein azok, akiket ez a magas kitüntetés ért. A verseny keretében a Toldi Klub 2 tagja iskola boxolást fog bemutatni. A birkozást vasárnap d. u. 3 órakor a Török Gábor-utcai sporttelepén, esős időjárás esetén a ferencvári polgári fiúiskola tornatermében tartják meg. Helyárak: Páholy 6 korona, tribün 80 fillér, állóhely 40 fill., diákjegy 20 fillér.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

HIREK.

Titokzatos halál a tébolydában.

Távirati tudósítás.

Gyula, július 11.

A vidék egyik legnagyobb és legmodernebbül berendezett kórházának, a gyulai vármegyei kórháznak különös eseménye van. Meghalt egy örült. A gyulai kórház elmebeteg osztályán legutóbb történt halálesetről, azonban meg kell bővebben emlékeznünk, mert gyanus. Bűnügyi nyomozást kellett a kir. ügyészségnek elrendelni.

A szerencsétlen elmebajost Turbucz Gergelynek hívták. Régóta ott tanyázott már azon a szomorú helyen. Hűdéses elmezavara gyógyíthatatlan volt és nem is lehetett szabadon engedni. Tegnap reggel halva találták Turbucz Gergelyt a cellájában. A hirtelen jött halál már magában véve is gyanus volt, tehát a holttest felboncolása vált szükségessé. Mikor az orvosok a boncolást végre akarták hajtani, a hason egy nagy ütés, vagy rugás nyomait látták. Azonnal értesítette a kórház igazgatósága a gyulai kir. ügyészséget, mely elrendelte a hulla orvostörvényszéki felboncolását. A boncolásból világosan meg lehetett állapítani, hogy Turbucz Gergely nagy ütést szenvedett a hasán, amely ütés gyenge szervezetében belső elvérzést idézett elő és ez vitte a sírba.

Most aztán az a kérdés, hogy a szerencsétlen Turbucz az ütődést önmaga okozta-e, vagy mástól szenvedte? Szenvedhette valamelyik haragos ápolójától, vagy valamelyik dühöngő társától is. Mert az örültek gyakran összevesznek.

A vizsgálat még eddig nem vezetett eredményre.

— Szöknek az olasz katonák. Hogy nem blyan egyhangú az olaszok lelkesedése a tripoliszi háború iránt, mint ahogyan olasz részről föltüntetni szeretnék, arra nézve érdekes bizonyíték az alábbi bécsi jelentés. Ez a jelentés, amelyet a Voss. Ztg. bécsi levelezője küldött lapjának július 9-iki kelettel, így szól: Az olasz tüzérség több nap óta a tiroli határon gyakorlatozik. Jóllehet az olasz csapatparancsnok a határt hosszú órvonallal őriztette, nehezen megjárható hegyi uton négy tüzér mégis átszökött Tiroiba. Szökésüknek oka: a rossz bánásmód és a tripoliszi háborútól való félelem. A múlt csütörtök óta három olasz berszaglieri van Bózenben, akik az olasz egyenruhát viselik; az oldalfegyvert elvették tőlük. Ezek azért szöktek meg, mert nem akarnak Tripoliszba menni. Hat nappal ezelőtt Landro mellett, az ampezzói uton két olasz berszaglierit fogtak el az osztrák katonák. Az olaszok nyugodtan sétáltak és barátságosan köszöntötték az osztrák katonákat, akik az olaszokat lefegyverezték. Ezek is azt mondták, hogy megszöktek, mert attól féltek, hogy Tripoliszba küldik őket. Ma ismét négy szökött olasz katonát szállítottak Görzbe, akik szintén Tripolisz elől szöktek meg. — Valószínű, hogy olasz részről cáfolni fogják e távirat tartalmának valódiságát.

— Szerencsétlenség a bécsujhelyi repülőtéren. Bécsujhelyről táviratozzák: A repülőtéren ma szerencsétlenség történt. Vencel Adolf hadnagy-pilóta, aki már két év óta végez repülőgyakorlatokat, harminc méter magasságból lezuhant és súlyosan megsérült. Venczel reggel nyolc óra harmincnyolc perckor Etrich-monoplánján felszállt és negyedóra hosszáig nyolcvan méter magasságban repült. Egyszerre a repülőgép harminc méter magasságból lezuhant. A repülőtéren lévő tisztok odasiettek s Venczelt a géptől nyolc méter távolságban találták. Az aviatikus tiszt üléséhez szijazta ugyan magát, de mégis kilódult a gépből. Agyrázkódást és súlyos belső sérüléseket szenvedett.

— Vissza Amerikából, mert gyöngye a gyomorizomzat. Ungmegyéből, Szőlősróztokáról felcihelődött Melnik János gazd'uram, hogy meglátogassa tul a nagy pocsolján a sógort, Aveszka Györgyöt, akit a sors Wilkesbarre-ba vetett, Pennsylvaniába, Melnik János felült a Pannoniára, utközben nem találkozott jéghegygyel s így minden nagyobb baj nélkül Newyorkba érkezett. Itt már aztán kezdtek a dolgok rosszul menni. Amint a kikötő közelebe értek, be kellett hajítani gyönyörű szép gyöngyház bicskáját a tengerbe. Mert, hogy Amerika földjére nem szabad fegyverrel lépni. Azután pedig azok a buta amerikaiánusok, mikor már a bicska is oda volt, nem is engedték kiszállni. Ellis-Islandra vitték és azt mondták, hogy nem léphet a szárazföldre, mert gyenge a gyomorizomzata! Vissza fogják szállítani! Melnik János pedig azt sem mondta nekik, hogy próbálják ők megtenni a nagy tengeri utat: vajon akkor nem fog-e elgyöngyülni a nagy munkától a — rekeszizom. Denikve legközelebb már a náthásokat sem fogják beengedni Amerikába!

— A főkapitány szabadságon. Sarlot Domokos rendőrfőkapitánynak a törvényhatósági közgyűlés további hat heti szabadságot engedélyezett egészsége helyreállítására.

— Elintézett affér. Megirtuk, hogy Kóca Géza aradi tornatanár és volt tanítványa Somogyi Lajos között lovagias affér támadt, mert a tanár afeletti haragjában, hogy a fiatalember nem köszönt neki, sértő szavakkal illette. Az affér ma békés elintézést nyert, mert Somogyi kijelentette, hogy nem sértő szándékkal mellőzte a köszönést, mire a tanár sértéseit visszavonta.

— Tudnivalók a repülési napról. Vajcu első felszállása vasárnap csak félöt órakor fog megtörténni. Így a közönség az a része is, mely az Aradra 4 órakor befutó vonatokkal érkezik, kényelmesen elérheti a repülési teret még az első repülés megkezdése előtt. Megjelöljük újra azon vonatokat, amelyeket a közönség leginkább használhat az Aradra való utazáshoz. Ezek a vonatok következőképp indulnak: Radna 1 óra 10 perckor (motor), Pankota 12 óra 50 perckor (motor), Nagykikinda 11 óra 25 perckor (vonat), Szedged 10 óra 20 perckor motor, Brád, 5 óra 50 perckor vonat, Borosjenő 12 óra 51 perckor motor, Temesvár 2 óra 24 perckor vonat, B.-Csaba 1 óra 29 perckor vonat, Csermő 2 óra 11 perckor motor, Tóvis 3 óra 51 perckor reggel vonat, Tóvis 10 óra 57 perckor gyorsvonat. Mindezen irányokban este a repülés után vissza lehet utazni, mert mindenfelé indulnak vonatok este 6 óra 24 perctől 11 óra 15 perckor között. Borosbeszéről Aradra és vissza külön vonat fog indítani. Vasárnap a pénztáraknál bizonyosan nagy lesz a tolongás, azért saját érdekében figyelmeztetjük a közönséget, hogy szombat estig lássa el magát belépő jeggyel az áruházi helyeken. A belépti jegyet mindenki könnyen látható helyen viselje, mert a jegy előmutatása nélkül a repülőtérré senki sem juthat be. Igen sokan kérnek páholyokat. Erre való tekintettel a rendezőség a páholyok számát szaporította. Mindazonáltal már csak igen kevés páholy áll rendelkezésre. Figyelmeztetjük ezért mindazokat, akik páholyt akarnak bérelni, hogy szombat délig foglalják le a helyet a rendező bizottságnál (Zrinyi-utca 1., telefonszám 750. Távirat cím „Romanul” Arad. Az autobuszok a Városi kávéháztól indulnak.

— Vége a makói rendőr-sztrájknak. Makóról jelentik: A rendőrök sztrájkja ma békés uton elintéződött. A rendőrök ünnepélyesen bocsánatot kértek a tanácstól és újból előterjesztették fizetésrendezés iránti kérésüket. A mozgalomért semmi bántódásuk nem lesz. A tanács egyébként ma behatóan foglalkozott a rendőrök, kisbírók és egyéb alantás városi közegek fizetésével és javasolja, hogy a 720 korona fizetést öt évenként 180 koronával emeljék, a rendőrellenőrök fizetése pedig ugyanezen idő alatt 240 koronával emelkedik. Ez a szabályrendelet jövő évi január 1-vel lép életbe.

— Magyar név. Benjámín Izidor aradi lakos, valamint kiskoru Imre nevű gyermeke családi nevének „Bolyos“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— Az ipar- és népbank első féléve. Az aradi ipar- és népbank tegnap tartotta meg igazgató-választmányi ülését, melyen a választmány tagjai nagy számban jelentek meg. Szalay Károly elnök-igazgató megnyitván az ülést, röviden vázolta az elmúlt üzleti félév történetét és kiemelte, hogy az intézet nagy tökeerejénél fogva, a régebben tartó súlyos pénzviszonyok dacára is, nemcsak fenntartotta — a legesekelyebb megszorítás nélkül — üzletfeleinek megállapított hitelét, hanem alkalma és módja volt üzletkört lényegesen fejleszteni, amit bizonyít a mérleg minden egyes adata, melynek tanúsága szerint az összes üzletek állandékai 2,500,000 koronával emelkedtek. Hehs Béla vezérigazgató terjesztette elő a mérleget és a nyereség-veszteség-számlát. Rámutatott a vezérigazgató arra, hogy a mérleg igazolja az intézet nagy tökeerejét, igazolja másrészt azt is, hogy az intézet a rendkívüli nehéz időkben a jogos hitel-igényeket mindenkor előzékenyen kielégítette és reméli, hogy az aradi piacnak tett ezen szolgálatakat a nagyközönség jó időben is honorálni fogja. A főbb üzletágak állandékai a következők: Váltótárca 17,056,000 korona, folyószámlai kölcsönök 5,512,000 korona, törlesztéses, jelzálog és hiteligyleti kölcsönök 2,087,000 korona, a félévi nyereség 266,720'05 korona. Az igazgató-választmány örömmel s meglelégedéssel vette tudomásul a jelentéseket s Holländer Emil és Szabó Zoltán választmányi tagok indítványára az igazgatóságnak és a vezérigazgatónak lelkiismeretes és eredményes működéséért jegyzőkönyvileg fejezte ki elismerését.

— A villám gyilkolása Arad határában. Tegnap délután tudvalevőleg Aradon és környékén óriási vihar vonult át. A villám több helyen lecsújtott, így például Guzjar Mihálynak Arad határában levő gabonaföldjein is, ahol most folyik az aratás. A vihar a gabona kötözésénél találta a munkásokat, Sütő Balint egy másik társával két oldalról épen át akart fogni egy buza keresztest, amikor a villám lecsapott és csodálatosképen az egyik munkás teljesen sértetlen maradt, míg Sütőt azonnal megölte, amit azonban a társa nem vett észre. Amikor a másik munkás látta, hogy a gabona ég, segítségért futott. Az odasíró munkások egy ruha darabot emeltek fel, azt hívén, hogy ezt Sütő menekülés közben hagyta ott. Amikor felemelték, benne találták a teljesen megleketedett és ugyszólván marék szénén égett embert. A királyi ügyészség ma délelőtt szállott ki a szerencsétlenség színhelyére, hogy megállapítsa a baleset körülményeit. Csodálkozással konstataáltak, hogy a holttest nincsen a megjelölt helyen. Azonnal vizsgálatot indítottak és megállapították, hogy Sütő Balintot hozzátartozói Szentleányfalvára szállították és ott elrejtették. A naiv emberek az hittek, ugylátszik, hogy a hatóság el akarja tőlük venni a holttestet és ezért csempészték haza az éj folyamán.

— Nyugdíjazás az aradi vasúti üzletvezetőségénél. Több, mint négy évtizede szolgáló vasúti főtisztviselő hagyta ott ma pozícióját, amelyben hosszú ideig nagy ambícióval és szeretettel működött. Farkas Ernő vasúti főtisztviselő, az aradi Máv. üzletvezetőség forgalmi osztályának főnöke néhány héttel ezelőtt nyugdíjazását kérte. A kérelmet a kereskedelmi kormány teljesítette és Farkas Ernő ma elhagyta hivatalát. A most nyugalmába vonuló főtisztviselő diszelnöke az aliszti körnek, amelynek élén értékes munkásságot fejtett ki.

— Eljegyzés. Fenyő László Budapestről eljegyezte Róth Katicát Mezőkovácsházán.

— Csőd és halál. Boroszlóbról táviratozzák: Jauerben a Knappe és Thomas bankcégre elrendelték a csődöt. A passziva nagyságát még nem tudták megállapítani, de igen jelentékeny. A cég egyik tagja, Knappe kereskedelmi tanácsos tegnap hirtelen meghalt. Azt mondják, hogy véletlenül szalmiákot ivott s ez okozta halálát. A cég másik tagja, Thomas, ezelőtt két héttel szívvelületés következtében halt meg, ami akkor mindentélel hi resztelésre adott okot. A bankház bukásával nagyon sokan megkárosodtak.

— **A tüdőbeteg üdülőtelep telke.** Az aradi diszpensair-egyesület és a kerületi munkásbiztosító pénztár üdülő tüdőbetegek részére építendő szanatorium céljaira ingyen telket kérnek a várostól. Az állami gyermekmenhely mellett levő tömböt akarta a tanács a humánus célra átengedni, de a közgyűlés többek felszólalása után úgy határozott, hogy ennél alkalmasabb fekvésű terület megjelölésére utasítja az egészségügyi bizottságot.

— **A motoros vasút aradi állomás-épülete.** A Radnai-úton új állomásépületet emelt a motoros vasút igazgatósága. A Neuman Testvérek cég úgy találta, hogy az állomásépület az ő házuk elől a világosságot és a levegőt elzárja és ezért a tanácshoz benyújtott panaszukban kérik a szerintük visszaszerezni a helyszíni szemlét tartott és úgy találta, hogy a kérdés békés úton megoldható lesz az által, hogy az építendő vasút igazgatóságot némi tervváltoztatásra szólítja fel.

— **Titokzatos eset.** Az aradmegyei Sikló község temető árkában egy hat hónapos méhmagzatot találtak, amelyről azonnal értesítették a csendőrséget. A csendőrök kimentek, hogy lefoglalják az embriót, azt azonban valaki időközben elvitte. A csendőrség megindította a nyomozást, hogy kinek állott érdekében a hulla ellopása.

— **Életunt szép asszony.** Budapestről jelentik: A Rákóczi-ut 3. számú házban, a rég Nemzeti Színház épületében öngyilkossá akart lenni ma délelőtt egy szép fiatal asszony, aki az urától elvállan él. Hevesi Hevesy Pálnak hívják az életunt fiatal asszonyt, aki Karlovsky Vilmosnál, a Nemzeti Színház volt ellenőrijénél lakott albérletben. A fiatal asszony ma reggel felkelt, megreggelizett s azután felöltötte legszébb pongvolóját és veronált ivott. A házbellek akadtak rá, amikor a mérgező hatása már erősen mutatkozott rajta. Karlovsky Vilmos azonnal a mentőkért telefonált, akik autonobiloni siettek ki az életunt fiatal asszonyhoz és gyomormosást alkalmaztak nála. Ettől hamarosan jobban lett az életunt fiatal asszony, aki a mentőknek hamis nevet mondott be. Azt mondta ugyanis, hogy Kovács Gizának hívják és 23 esztendő magánzónó. A mentők, miután komolyabb következményektől nem kellett tartani, a lakásán hagyták a fiatal asszonyt, aki szerelmi bánatában akart megválni az élettől.

— **Vonalszertár építése Aradon.** A m. kir. államvasutak igazgatósága az aradi üzletvezetőség területére Arad állomás székhellyel vonalszertár építését határozta el. E célra mintegy 15.000 m² területet sajátítottak ki, amelyen a szertári épületek vasbetonból fognak készülni, külső téglából való falazattal. Az építkezésekre előirányzott összeg 300.000 korona.

— **Milliók örökség.** A gyöngyösi polgármester nemrégiben érdekes levelet kapott. Arról szólt az irás, hogy *Funkelstein* Mócsi, Magyarországból kivándorolt amerikai polgár végrendeletében *nyolcszáz ezer dollár értékű vagyonát* néhai Trepper Miksa gyöngyösi lakosnak hagyta. Az örökség egy amerikai barátját bízta meg a végrendelet végrehajtásával. Az amerikai gentleman — mint a levél mondja — utra is kelt Magyarországra, de megbetegedett és ekkor a vele utazott *Kelemen* Samu nevű urat bízta meg azzal, hogy a gyöngyösi polgármestert a Trepper-család felkutatására megkerjíe. A polgármester tréfának tartotta a levelet, amelyet később átadott Trepper Márkusnak. Az ő kezéből került végre a milliókat ígérő levél Török (Trepper) Gyula budapesti lakoshoz, aki egyenes leszármazottja Trepper Márkusnak. Török Gyula most az amerikai konzulátus révén igyekszik megkeresni az amerikai milliókat.

— **Elfogott rabló.** Budapestről jelentik: Két héttel ezelőtt történt, hogy a Kis Baross kávéház telefonfülkéjében egy ismeretlen ember megtámadta a kávéház felirónóját és elrabolta ékszerait. A rendőrség ma letartóztatta *Steiner* Gyulát, akiről megállapították, hogy ő követte el a merényletet. *Steiner* munkanélküli ember és már többször volt az elme megfigyelő intézetben.

— **Orvosi körökből.** *D. Graur* Viktor dr. egyetemes orvostudor, fogorvosi és műfogászati szakrendelőjét folyó évi május hó 1-től Deák Ferenc-utca 40. a. I. emelet gör. kat. új bérpalotába a *Vasszallóval* szemben helyezte át. Bejárat a *Weitzer* J. utcából is.

— **A Charles cirkusz állatkertjében** látható királytigrisek, oroszlanok, jegesmedvék, fókák, elefántok, tevék, zebrák, lámák is mind művészek. Óriási sikereket ért el a vállalat a dunántúli városokban. Hét-ezer nézőre van berendezve a cirkusz, s mindennap telt házak gyönyörködnek az előadásokban. — „Nem csepürágó komédiások, hanem világhírű artisták s állatszéliiditők 3 óras előadásában gyönyörködhetünk...“ írja a Pécsi Napló. A ragadozó vadállatok dresszúrája a specialitása a cirkusznak, de ezeken kívül egy sereg világhírű artista mutatványiban gyönyörködhetünk. Felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét a közeli napokban megjelenő hirdetésekre.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 11-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Hanyetz István rindörvezetőnek Margit nevű leánya. Forgács Sándor vasutasnak Rózsa nevű leánya. Nagy László fékezőnek Gyula nevű fia. *Meghalt:* Petrács Juliska 12 hónapos leánya. Bernárdi István 68 éves nyug. máv. ellenőr. Sipriko Jánosné 64 éves kőműves neje. Kohut Gábor 77 éves kőműves. *Házasságot kötött:* Balog József földbírtokos Hoffmann Matildával, Felegyházi Antal sófőr Juhász Rózával.

— **Nyári idény beálltával az összes női táskák, bőröndök, sportcikkék mélyen leszállított árban** lesznek eladva Hegedüs Gyula kefe, pipere, illatszert és bórdiszmu kereskedésében Arad, Andrassy-ter 15. sz. 4485

— **A gyermekkor gyilkosa:** hányszékülés, hasmenés, bélhurut, ezek oda vonulnak be, ahol „Kufeké“ használata nincs. „Kufeké“ az egyetlen igazi tápszer egészséges és helybajos gyermekek részére, akiknél emésztési zavarok elő nem fordulhatnak.

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillérért, 180 hangjeggy havi 2 kor. 40 fillért** kaphatók kölcsönzésre *Kerpel* Izó kölcsönzőintézetében, Aradon.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

— **Figyelem!** Ha olajfestményét, fényképét izlésesen és olcsón óhajtja kereteztetni, kérem bizalommal *Freimann József speciális kénkeretező* Arad, Weitzer Janos-utca 9. fordulni, mivel itt kizárólag képkeretezéssel foglalkoznak, s így legkényesebb igényeknek is megfelel. Dusan felszerelt képkeret raktár. Megyei, városi telefon 912. 3831

— **Legjobb cigarettafüvelék Kerpelnél.**

TARKASÁGOK.

(Nincsenek már gyerekek.) Nagy Endre kabaréigazgató bejárja az országot és előadásokat tart gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Az előadások értékét nem rontja le az sem, hogy a befolyó jövedelmet politikai célokra fordítja Nagy Endre. Mért ne legyen esetleg ezen a réven Nagy Bandi országgyűlési képviselő? Elég jó humorista, hogy jó honatyja legyen belőle.

A kabaréigazgató tegnap Szegeden kacagatta meg a gyereksereget.

— Én is ott szeretnék ülni köztetek és hallgatni valakinek a meséjét — kezdte Nagy Endre. — Aztán arról csevegett, hogy ma már nem lehet olyasmiről mesélni, mint az ő gyermekkorában. A mai gyermekeket már nem érdeklik a babszem jankók. Ezt nyomban illusztrálta is.

— A hatéves Prutyi fiamat — mondta — egy izben elvittem a Vigszínházba. Nagyon szép darabot játszottak, a „Csillagszemű királykisasszony“-t. A színpadon, sötét hegyek között hirtelen megjelent a királykisasszony, elüldözte a mostohamamáját. Azután a mélységből előbukkant egy nagy fekete ember, szarva volt neki kettő és lángoló piros nyelve.

— Juj, de randá ember! — mondta a Prutyi fiam, amikor meglátta a nagy fekete emoert.

— Nem ember az, — mondtam a Prutyinak, — hanem ördög, most jött fel a pokolból.

— Szépen ördög, — válaszolta — most tolták föl a liften a pincéből.

(*Rossini ötletei.*) *Rátkay* Marci, aki most Aradon vendégszerepel, a következő tréfákat mondta el a bohém-asztalnál:

Portugália királya egyszer Párisba látogatott. Az uralkodó szenvedélyes csellista híreben állott és min-

denképen Rossini előtt szeretett volna játszani. Rossini meghívták, ki kegyesen elfogadta a megtisztelő meghívást, elment és — a király játszott. Amint a darabot befejezte, mosolyogva kérdezi az uralkodó:

— Nos, Maestro, mit szól hozzá?

Rossini udvariasan bólintott a fejével és annyit jegyzett meg:

— Szép — egy királytól. Azonfelül tudjuk, hogy az uralkodók azt csinálják, ami nekik tetszik.

Egy másik alkalommal Meyerbeer egyik unokaöccse meglátogatta Rossini, kinek be akarta mutatni Meyerbeer tiszteletére írt saját szerzeményű gyászindulóját. Rossini zongorához ültette a fiatal muzsikust s türelmesen végighallgatta az új szerzeményt. Amikor kész volt, némi önteltséggel kérdezte a mestert:

— Mit tart ön a gyászindulóról?

— Mindenesetre — felelt nyugodtan Rossini — jobb lett volna, ha ön halt volna meg előbb s nagybátyja írt volna az ön temetésére egy gyászindulót.

VÁROS ÉS MEGYE.

A városi vadászterület bérbeadása. Arad város törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén hat évre bérbé adta a város tulajdonát alkotó területét évi kétezer korona bér fejében. Nagy Sándor dr. nyilvános árlejtés tartását indítványozta, de a közgyűlést *Parecz* Béla dr. meggyőzte arról, hogy a vad állomány fejlődésének szempontjából a bérlőtársaság nyújt legtöbb biztosítékot és ezzel rekompenzálja az esetleges nagyobb bérösszeget, amelyet azonban csak egy-két évig kapna a város, mert a terület tönkremenne.

Járadafoglalási engedély. A város közgyűlése engedélyt adott a *Löwy és Pál* cégnek, hogy József főherceg uton levő korcsma helyisége előtt asztalokat állíthasson fel a tanács általános javaslatával szemben *Faragó* Rezső és *Adler* Andor bizottsági tagok meggyőzték a törvényhatósági bizottsági tagokat arról, hogy nem lenne igazságos, ha a kérelmezőkkel szemben más mértékű alkalmaznia, mint a többi üzlettulajdonosokkal szemben.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Régi előfizető. Sziveskedjék aláírni a nevét a levelének, mert ilyen szíveséget, amely utánjárást igényel, csak előfizetőnek teljesítünk. Névtelen levélből pedig nem tudjuk megállapítani, hogy csakugyan előfizetőnk-e?

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az aradi mezőgazdasági munkások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 11.

A mezőgazdasági munkások építésének kérdése igen meleg érdeklődéssel találkozott a törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén, amelyre a tanács azzal a javaslattal terjesztette be, hogy a mérnöki hivatal által készített terveknek megfelelően téglából építsék a házakat és ezért 330.000 korona kölcsön felvétele iránt intézkedjék a közgyűlés, keresse meg a minisztert, hogy az így nagyobb összegre rugó ammortizációs kölcsönből vállalja a már megígért két százaléknak megfelelő részt és végül, hogy a város azzal is segítse a 180 korona bért fizető munkásokat, hogy a háztelkeket ingyen engedi át.

Müller Károly meleghangú rövid beszédben arra kérte a törvényhatóságot, hogy ne huzza halassza ennek a fontos kérdésnek a megoldását, tegyen végre valamit a külváros lakosságáért is, amely a jövőben ne csak gyűlölettel beszéljen azokról az urakról, akik csak a maguk dolgait intézik el a városháza közgyűlési termében. Kérte a közgyűlést, hogy a ház tulajdonjogának megszerzését ne husz, hanem harminc, esetleg negyven évben állapítsa meg és így a munkások részéről fizetendő törlesztési összeg az idő meghosszabbítása által csökkennék.

Nesnera Aladár csodálkozását fejezi ki a felett, hogy a tanács a vályogból építendő házak

Nyári a Budapesti Csipkeáruház

Occasiót rendez

Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota)
Selymek K. 160. Csipkekelmék 48 fillértől.

Csipkek 2 fillértől. Mideirák 94 fillértől. Selyem, muszlin, harisnyák, 85 fillértől. Csipkemaradékok 50/00 engedménnyel. :-: :-:

kérdését nem tudta megoldani, noha az egész nagy alföldön mindenütt igen csinos munkásházakat tudnak vályogból készíteni. Óhajtanódnak tartja, hogy ez a kérdés úgy oldassék meg, hogy annak praktikus haszna is legyen, mert egy gazdasági munkás, aki csak hat hónapon át keres, évi 180 koronát nem tud házbér fejében fizetni. Azt javasolja, hogy tegyenek még egy kísérletet olyan építőmesterek szerződötésére, akik vert téglával is hajlandóak dolgozni. Miután Müller Károly még megjegyezte, hogy Gájban egy szobás és fél konyhas lakásért havi 16 koronát fizetnek, ha két gyerekes a család, három gyerekkel már két koronával drágább, tehát a 180 korona sem lenne tulzott, — a közgyűlés Varjassy Lajos polgármester indítványára levette a kérdést a napirendről és utasította a tanácsot, hogy tegyen újabb kísérletet a vályogból építendő házak létesítésére.

— **Allami sofför-tanfolyam megnyitása.**
Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezúton hozza az érdekeltek tudomására, hogy a gépjármű-vezetőket előkészítő II-ik tanfolyam a belügyminisztérium fenhatósága alatt (Budapest X. ker. Százados utca 14. a fővárosi kenyérgyár mellett) 1912. évi július hó 29-én kezdődik és szeptember 12-ig tart. Jelentkezni, illetve a felvétel iránti kérvényt benyújtani 1912. július 2-től 20-ig lehet a tanfolyam helyiségében levő gondnoki irodában 5—7 óra között. Beiratási díj 200 kor. vizsgadíj 20 kor. és azoknak, akik a fémpari szakban vagy szerelésben járattak, műhely előkészítő díja 50 kor. A beiratási és tandíj a folyamodvány benyújtása előtt a gondnoktól nyert postatakarékpénztári lappal fizetendő. Bővebb felvilágosítás a kamara irodájában szereshető.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 11

Készáru.

Amerika háromnegyeddél magasabb. Kínálat, vételkedv gyenge. 10 ezer mm. 5—10 fillérrel drágább.

Határidő.

	Déli zárlat	3 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11.48—11.49	11.38—11.39
Buza 1913. áprilisi	11.82—11.83	11.70—11.71
Rossz 1912. októberi	9.46—9.47	9.38—9.39
Tengeri 1912. júliusi	8.95—8.96	8.85—8.86
Tengeri 1913. májusi	7.62—7.63	7.54—7.59
Zab 1912. októberi	9.32—9.33	9.19—9.20

Az árak 10 kilónként számítva.

Kőbányai sertés piac.

Július 11.

Július 10. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 820 kilogrammon felüli súlyban) 152—154 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 160—162 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 162—166 fillérig.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYÁRI SZINHÁZ.

Aradon, 1912. július 12-én pénteken:

Rátkay Márton felleptével:

Hivatalnok urak.

Színmű 3 felvonásban. Irtá: Földes Imre.

SZEMÉLYEK:

Bróhser	Herold Edé.	Róth, rakt.	Rátkay M.
Barna Gábor	Kesztler, Ede	Kozma	Polgár B.
René, feles ga	Kápolnai J.	Vámosné	Benkóné
Müller	Vass Jenő	Dezso, fia	Déli Lajos
Felekt	Beregi S.	Egy asszony	Lászi Etel
Mercóg	Polgár S.	Róth Billa	Harmath J.

Kezdeté este 8 órakor.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma pénteken, 1912. július 12-én:

1. Zigoto mint sofför. Kacagató. — 2. A kigyótáncosnő. Artista dráma 3 felvonásban.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódva 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Müsort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma pénteken, 1912. július 12-én

1. A távirásznő. Bohózat. — 2. Halálfélelem. Kacagató. — 3. Mörög mint szerecsen. Komikus. — 4. Bikaviadal Nimesben. Látványosság. — 5. Bohóm élet. Burger világhírű színműve. 3 felvonásban.

Előadások kezdete délután 6 órától kezdve esti 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásra katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Apolló Színház.

A vándorcirkusz folytatása

A kigyótáncosnő.

Artista dráma 3 felvonásban.

1130 méter.

Ugyanazon személyek közreműködésével.

Érdekfeszítő!

Elragadóan mesteri játék!

Pazar kiállítás, tökéletes rendezés!

Julius 12, 13, 14

Igen kellemes, tartós illatu

Kölni viz

Ruhák, szőrmék, butorok, stb. megóvására biztos hatású szerek

kaphatók

4508

Török A. és Társa

„ANGYAL” drogeriájában
Arad, Andrassy-tér 20. sz.

Egy 2 középiskolát végzett
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

A legújabb amerikai
férfi, női és gyermek
cipők

óriási választékban.

Minden facon. Minden szín.

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefona 335.

Nagymennyiségű

maculatura
jutányos áron eladó.

15245-912.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a Trieszt cs. és kir. tengerészkerületi parancsnokság pályázatot hirdet a gróf Rienenbach Lessonitz Vilmos által rokkant tengerészek segélyezésére létesített alapítványi helyre.

Ezen alapítványra első sorban az 1864 évi május 9-iki helgolandi tengeri ütközetben rokkantá vált egyének, valamint az ugyan szon alkalommal elesettek özvegyei és árvái bírnak igényel.

A pályázati folyamodványok f. é. augusztus 30-ig a trieszti cs. és kir. tengerészkerületi parancsnoksághoz nyújtandók be.

Arad, 1912. július 6.

A városi tanács.

Egyéves
gyalogos önkéntesi
teljes felszerelés
jutányos áron eladó.

Bővebben a kiadóhivatalban.

180.557-1912. SZ. FIVa.

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. minister ur 1912. évi június hó 14 én kelt 43.809-912. III. sz. engedélye alapján

1912. évi július hó 15-től visszavonásig

a következő intézkedéseket léptetjük életbe.

1. A magyar belforgalomban (Fiumét is beleértve), továbbá a magyar, az osztrák és a bosnyák-hercegovinai vasutakkal való forgalomban feladásra kerülő kocsirakományu teheráru küldemények felvételénél (az élő állat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás-küldemények kivételével) a vasuti üzletszabályzat 64. §. (2.) bekezdésében előírt eljárást alkalmazzuk.

2. A vasuti üzletszabályzat 63. §. (12) és 80. §. (8.) bekezdéseiben foglalt rendelkezések alapján a vasuti kocsik rakodási határidejét általánosságban 9 nappali órára leszallitjuk.)

Értesítjük továbbá a t. szállító közönséget, hogy:

a) az osztrák magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő állomásokra rendelt, ugyszintén általában a felek által berakandó bármily rendeltetésű kocsirakományu teherárú-küldemények (élő állat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás-küldemények kivételével) — ha azok elszállítása azonnal meg nem történhetik, s a feladó áruját a pályaudvaron kívánja tároltatni, — amennyiben azt a tároló helyiségek engedik, a vasuti árufuvarozás vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2.) illetőleg a vasuti üzletszabályzat 64. §-a (1.) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően a lehető elszállítási csakis ideiglenes őrizetbe vétetnek;

b) a vasuti üzletszabályzat 67. §-ának (5.) bekezdésében, illetőleg a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (3.) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a Fiuméba rendelt gabonaszállitmányok, őrlemények és hüvelyesek, valamint az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő állomásokra rendelt gabonaszállitmányok, őrlemények a vasuti üzletszabályzat 64. §-a (2.) és a vasuti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2.) bekezdése, illetőleg a vasuti üzletszabályzat 64. § a (1.) bekezdésének alkalmazása mellett is, közérdekek érvényesítése szempontjából lehetőleg soron kívül fognak elszállitvatni.

Budapest, 1912. évi július havában.

1042

Az igazgatóság.

Jegyzet. A 9 nappali óra a közhírré tett raktári órák kezdetétől annak megszűnéséig való befejeztig terjedő időtartam alapul vétele mellett számítottak.

(Nyomtatás nem díjazatik.)

14520-1912. kh. sz.

Hirdetmény.

A f. évi július hó 14-ikén d. u. 4 órakor a csálai erdő alatti téren tartandó mutatványos repülés alkalmából közbiztonsági érdektől az Urbán Iván, Kapa, Borona, Kasza, és Sarló utcák, valamint a Csálai-utcai hid legelősor felőli részének d. u. 2-5 óráig elzárását rendelttem el.

Minden utca torkolatánál pénytár lesz felállitva, hol a fizető közönség jegyét megválthatja és azzal kijelölt helyére mehet.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy mindenki csak az elkerített részekben foglalhat helyet, a reptérre senkinek bemenni nem szabad, továbbá a gyalogosok a mutatványhelyre kimenet és bejövét alkalmával tekintettel az előre látható nagy kocsi forgalomra saját

testi biztonságuk érdekében kizárólag a gyalogutakat használják. Arad, 1912. évi július hó 10-én.

Green,
h. főkapitány.

Legcélszerűbb szab.

jég-szekrények

minden nagyság és kivitelben, ugyszintén háztartási, vendéglői és nagy hushűtők gyári áron kaphatók

Husserl Manó

Jégszekrény gyárában
Arad, Szent Pál-utca 11. szám

Mintaraktár
Deák Eerenc-utca 8. (Kalap-Bazár mellett.)
Különlegesség szénsav és légnymásu sörkímérő szekrényekben. 3411

Értesítés

széna, szalma, részben, tűzifa és kőszén szükséglet bérletként leadása végett.

Temesvár (csak pirszen)	16-6 cs. és kir. katonaság részére az 1912. évi szeptember hó 1-től 1918. évi augusztus hó 31-éig terjedő időszakban. Az ajánlati tárgyalások a (az)	es. is kir. élmezései raktárnál az 1912. évi július hó	29-én
Karánseben			
Nagybecskerekén			
Pancsován			
Lugoson			
Nagykikindán	aradi	31-én	
Fehértemplomon			
Temeskubinon			
Aradon			
Kisszentmiklóson			
Békecsabán	nagyvárad	29-én	
Szegeden			
Nagyváradon			
Debreczenben			

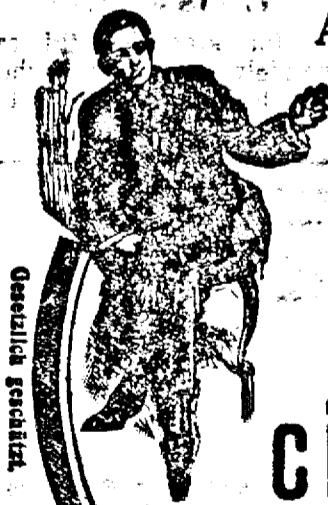
fognak megtartatni. Ezen tárgyalásokra érvényes feltételek a temesvári, aradi, nagyvárad és szegedi katonai élmezési (fiók) raktároknál tekintés végett lévő hirdetésekkel és feltételi füzetekkel mely utóbbiak ingyen kaphatók, betekintheők.

Temesvár, 1912. évi június havában. 4495

A cs. és kir. hadtesthadbiztonssága.

THE VERA

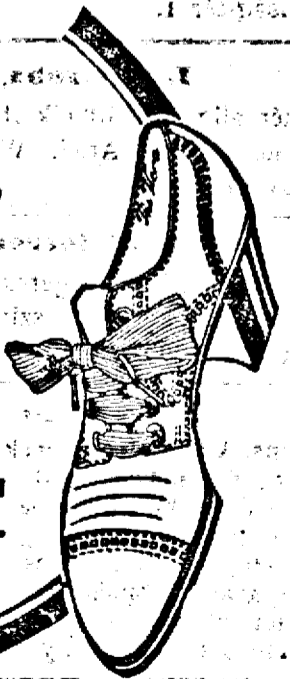
American Shoe

A jelenkor legtökéletesebb, legkényelmesebb, és legtartósabb amerikai

cipője

fiók, hölgyek és gyerekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktár:

Buchsbaum és Társa Arad.

Telefon 442.

Telefon 442.

Ezen rovatban minden este egy-egy érdekes hírt közlünk. Az érdekes hírekért mindenki köteles a kiadóhoz járulni. A kiadó díja 4 fillér, a postaköltsége 2 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 162-ut. 11.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 887. sz.

Apró hirdetések felvételére a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján is felvehetőek — a postaköltséggel — vagy levélbélyegben. Tudakozóknál a hirdetés száma mindenkor közzé van. A kiadó díja 4 fillér, a postaköltsége 2 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt hírek a közlésük előtt meg kell jelölni. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali hivatalra díjlanul megérkezik. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettség semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Margithám

Anna ön egy csókot?? Oh igen, de csak ha Anna-papíron kér meg erre, kaphatja Juhásznál 3487

Temesvár

Kérlek levélbe, magadról mindent írjál a szokott helyre. Millió puzsi Palkódtól 4409

Gummi cikkek

Legfinomabb minőségben Vojtek és Weisznál. I-5251

OKTATÁS.

Izr. Fiuinternátus

Chorin Aron-ut. 1. jór. tanár bennlakókat és magántanulókat már felvesz. — Prospektussal készséggel szolgál. 3888

Szép fogakat

épeini kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolín fegyveréje. I-5251

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kristály

szivarka-hüvely 100 darab 20 fillér; „Fregoli“ szivarkahüvely 100 darab 32 fillér. Pichler Sándor papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

Leányszoba,

fehér, alig használt, elköltözés miatt olcsón eladó. Arad. Wesselényi-utca 14. 4509

12-16 lóerős

két vagy négy hengeres használt autóbilt keresek, szíves ajánlatokat a kiadóba kérek. 4456

Megjelent

Tolnai Világtörténelmének IX. kötet; Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel, bérletben és egyenként házhoz szállítja, ugyancsak egyéb folyóiratokat és divatlapokat Krausz Paulin, Színház-épület. Üzlet-mben intelligens leány állandó alkalmazást nyer. 4481

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jóállás mellett jutányos árban és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

KIADÓ LAKÁS.

Utcal ujjonnan butorozott szoba, villanyvilágítással, földszinten azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 4508

Az Andrássy-téren

az első emeleten takarékpénztárnak, vagy más intézetnek — esetleg divatszalonnak — alkalmas utcai lakás kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Köpetti parket

tűkörünyes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pastájával dörzsölli fel. I-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Tanulót

keresek vegyeskereskedésembe, ki magyarul és románul beszél. Ajánlatok Friedmann Sámuelhez, Nagyhalmágyra küldendők. 4484

Segéd

jó bizonyítványokkal azonnali belépésre fölvetetik. Färber Lajos fűszerkereskedésében, Aradon. 4500

Egy szolid házas leány

Wild Ferenc cukrázásban felvétetik. Esetleg egy árva leány teljes ellátással. 4498

Jegyzői teendőkből

és a román nyelvben némileg jártas, esetleg kezdő írónk is. Garba község jegyzői irodájában azonnal alkalmazást nyer. Fizetés kezdőnek havi 20 korona és a teljes ellátás, mosás és ágynemű nélkül, jártasnak megállapodás szerint. Ketzó Károly, jegyző. 4460

17-18 éves

értelmes fiu szerkesztőségi szolgálatnak felvétetik. Jelen kézzel az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

ÜZLETEK.

Kiadó sütőde.

Régi, bevezetett vevőkörrel bíró, jól felszerelt sütőde, sok sterilizálóval, azonnal bérbeadó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 25. alatt. 4488

Gyorsfutár vállalat

betegség folytán azonnalra is átadó. Bővebbet Zrínyi utca 1. alatti irodában. 4508

Jó forgalmu

fűszerüzlet korlátlan italméréssel, (korcsma üzettel) előnyös feltételek mellett átadó. Cim a kiadóban. 4497

KÜLÖNFÉLE.

Poloskaszirtást

eredményesen Lovas Károly lakástisztító vállalkozó eszközöl. Telefon 789. 4187

Virágok és rózsák

élősdíj és bolhái ellen használjon 2%-os „Tabicotin Emulsiót Vojtek.“ Siker biztosítva. Vojtek és Weisz, Arad. I-5251

Ügyes kárptos — 1211

ajánlkozok a szakmába bármely kárptos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, úgy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett Vidékre árfelémelés nélkül. Stáhl M., Thökoly-tér 7. sz.

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádigos muakákat legjutányosabban készít úgy helyben, mint vidéken. 3951

Kerti vetemények

saláta, káposzta bolhái és élősdíj ellen legbiztosabb a 2%-os „Tabicotin Emulsió Vojtek“. Vojtek és Weisz Arad. I-5251

INGATLAN.

Tőkebefektetésre

ajánlom 10%-ot jövedelmező, 15 évig adómentes Álmos-utcai (Máv. fűtőház mellett) bérházaim megvételét. Értekezhetni: Codilla építész irodájában. József főherceg-ut 19. szám alatt. 2741

Kiadó új magánház

15 évig adómentes, modern felszereléssel 4 szobás lakás, fürdőszobával és kerttel. Cim a kiadóhivatalban. 1019

Szűlőmely

(Heurwurm) ellen legbiztosabban mentheti szűlőtermését 1 1/2%-os „Tabicotin Emulsió Vojtek“ permetezése által Vojtek és Weisz. I-5251

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám **816**
2881
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

2111

Zálogház-

ból arany, ezüst és ékszerek

Farkas Streicher J. cégnél

Arad, Tököly-ter 1. sz.

Izr. Fiuinternátus

ARAD, Chorin Aron-utca 1. szám.

Városi és megyei telefon 903.

Értesíti a m. tisztelt szülőket, hogy a jövő tanévre csakis az elemi és a középiskola 4. alsó osztályára vesz fel tanulókat. A felvétel előjegyzés szerint már csakis korlátolt számban eszközölhető. Az intézetben, mely a legmodernebbül ujjonnan lett berendezve, a tanulók állandó felügyelet alatt vannak, ahol zongora és hegedű gyakorlatban is részesülnek, mely célra külön helyiség szolgál. Ugyancsak mag. tanulók, különböző, összevont és javító-vizsgákra felelősséggel előkészítetnek. Prospektussal az intézet készséggel szolgál. 8897

Posta-

csomag feladási

és

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.